

Ročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja — celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Most čez prepad

(K obisku dr. Schmidta v Berlinu)

»Zid med dvema bratskima narodoma je podrt,« tako je pisalo avstrijsko in nemško časopisje po 11. juliju letošnjega leta, ko je bil na Dunaju podpisan dokument med Avstrijo in Nemčijo. Avstrija je dobila od nemške vlade pismo priznanje svoje neodvisnosti, ker ji ustmeno zatrdilo nemškega voditelja in državnega kancelerja z dne 27. majnika 1935 ni zadoščevalo. Seveda, če podiramo zidovje, s tem delo še ni opravljeno. Zid se hitro podere. Zgodovina pravi, da je mnogo lažje med narodi dvigati obzidja, kot jih podirati, in lažje kopati prepace, kot jih zasipati. Treba je odvaliti ruševine podrtga zidu in to delo je po navadi mučno in dolgotrajno.

Obisk avstrijskega državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Gvida Schmidta v Berlinu, ki je prvi uraden obisk odgovornega člana avstrijske vlade pri nemški vladi, ima brez dvoma namen, da najde potrebne predpogoje za odvajanje ruševin, ki se ležijo na cesti novih medsebojnih odnosov, kot jih je zasnoval dunajski sporazum z dne 11. julija. Avstrija in Nemčija se zdita kot dva člana iste družine, ki sta se pred davnimi leti razšla in se sedaj srečata in drug drugega skoraj ne poznata več. Načrt narodnega socializma, da si Avstrijo podjarmijo nasilnim potom in jo kot navaden »Gau« priključijo k svojemu narodnemu telesu, kot si je priključil Bavarsko ali Posaarje, je Avstriji vrnil zavest svoje ločene narodne biti in svojega lastnega kulturnega poslanstva. Pretrgal je vezi, ki so eo navezale v stoletjih skupnega kulturnega dihanja in je brutalno zaustavil pretakanje gospodarskega življenja iz ene države v drugo, ki je bilo naraven plod zgodovinskega razvoja. Nagromadil je med njima gore nezaupljivosti, ki se ne da odstraniti s podpisom papirnatih listin. Oddaljil je ob državi na političnem polju tako, da sta pripadali vsaka svojemu mednarodnemu krogu, ko sta se v zunanji politiki zopet srečali. Odtujil ju je na kulturnem polju, kajti Nemčija je šla v poganjsko plemensko kulturo, med tem ko se je Avstrija usidrala na krščanskih temeljih družabnega reda. Dva člana iste družine, ki sta se ločila pred leti in ki se pri srečanju skoraj več ne poznata, ki tako rekoč nimata ničesar skupnega razun jezika, ki ga se oba govorita, in gospodarskih nujnosti, ki zahtevajo, da živita drug ob drugem v znosnem razmerju dveh, drug na drugega navezanih sedov. Ko sta se ločili, sta nosili obe kot simbol »voje državnosti nacionalne zastave, kot jih imajo vsi narodi, ko sta se zopet srečali, tudi teh trobojnic ni več in jih je nadomestil v Nemčiji kljukasti, v Avstriji pa krščanski križ kot simbola dveh svetovnih naziranj, ki eta si jih izbrala za osnovo svojega narodnega in državnega življenja.

Zato se tudi ne smemo čuditi, če pri srečanju ni bilo običajnih objemanj in čustvenih izlivov, in tudi ne, če ruševine podrtga zidu še vedno niso odstranjene. Ne sme nas presenečati, če o obisku državnega tajnika dr. Schmidta v Berlinu, ki bi moral veljati kot ena največjih političnih senzacij naše dobe — če pomislimo, da leži na poti iz Dunaja v Berlin truplo zveznega kancelerja dr. Dollfusa — avstrijsko in nemško časopisje piše enako hladno, enako brezbarvno in mu svetovni tisk posveča le bežno pozornost. Je to pač najna pot, ki jo zahtevajo mednarodni običaji, pot, ki jo je treba iti, četudi s sragami na čelu in z revolverjem v žepu.

Gospodarske nujnosti zahtevajo, da se obnovi obtok blaga čez ruševine podrtga obmejnega zidu. Avstrija mora gledati, da se bo znebila svojih odvsih poljedelskih pridelkov, da bo prodala svoje rude in si poceni priskrbelo svoje potrebščine, ki jih doma ne more kriti. Gospodarska pogajanja trajajo že dalje časa, a ne morejo ven iz mrtvila. Pri vsej navidezni zunanji toploti čustev, ki obe državi navdajata, govore gospodarski zakoni svoj lasten trd jezik. Avstrija bi rada prodala za denar in to za drag denar. Nemčija je pripravljena kupovati, toda plačati ne mara z denarjem, marveč z izdelki svojih ogromnih tovarn, kjer zaposluje milijone svojih delovnih rok. Kmetijske pridelke proti industrijskim izdelkom. Nemčija je to geslo vrgla na mizo in pojasnila, da pač odzvevme avstrijsko sirovo maslo in jajca, a da jih bo plačala s proizvodi svoje industrije, najrajši še z orožjem, ki ga bljujejo noč in dan nemške tovarne. Kam naj pa gre Avstrija z vsem tem orožjem, čeravno veno, da ga do gotove mere ne odklanja? Do gotove mere, pravimo, kajti cenarna sredstva niso neomejena v Avstriji in tudi njena zunanja politika bi tega ne mogla prenašati. Državni tajnik dr. Schmidt ko preživel hude trenutke, ko bo v Berlinu načel to vprašanje bo mu moral povedati, da Avstrija želi pred vsem le gospodarskih stikov z Nemčijo, ne pa soudeležbe pri njeni politični dinamiki.

Pri tej točki se same od sebe vlivajo politične težave. Sporazum z dne 11. julija pravi, da bosta zunanjepolitično obe državi hodili isto pot in da bosta predvsem nastopali kot nemški državi. To je silno lepo načelo, toda ko ga je treba izvesti na praktičnem polju, postaja ravno politična istosmeritev eden najbolj težavnih problemov, ki jih morata Avstrija in Nemčija med seboj rešiti. Nemčija je dinamična, kot sama pravi in si je v imenu enakopravnosti postavila vsepovsod okrog svojega ozemlja razne cilje, ki jih hoče doseči, a jih brez spora z drugimi državami doseči ne more. Avstrija je statična, nasičena v pogledu državnega ozemlja, v skrbih samo za obstoj tega, kar ima. Nemčija zadeva na področju svetovne politike povsod na konflikte z drugimi podobnimi toki, Avstrija ne more izven Podonavja, ki zadostuje njenim ambicijam. Nemčija je v sporu z državami, malimi in velikimi, ter z različnimi mednarodnimi ustanovami, s katerimi Avstrija želi živeti v miru in spoštovanju. Kako istosmeriti dve tako različno usmerjeni politiki? In če bi šlo samo za Podonavje in nemško podonavsko politiko: kako se ji more Avstrija v polni meri prilagoditi, ko pa more vedeti, odnosno se ni smela pozabiti, da so nemški cilji v Podonavju

„Naraščajoče prijateljstvo“:

Anglija in Jugoslavija

Vloga Jugoslavije in Turčije v pogajanjih Rim-London o Sredozemlju

London, 19. nov. TG. Londonski tisk posveča največjo pozornost bivanju kneza namestnika Pavla v Angliji, posebno pa podčrtava veliko važnost poldnevnega razgovora, ki ga je imel s svojim prijateljem angleškim kraljem na posestvu kraljevega brata kneza Kentskega.

Čeravno vlada okrog teh razgovorov največja tajnost, kar je razumljivo pri angleškem značaju, ki se v ničemer noče vmešavati v zasebno življenje vladarja in njegovih gostov, vendar listi razmotirajo o političnih posledicah, ki jih mora imeti naraščajoče prijateljstvo med Anglijo in Jugoslavijo. Listi pravijo, da leži angleškim državnikom mnogo na tem, da bi bila Jugoslavija, ki je sosedja Italije, natančno poučena o pogajanjih, ki so trenutno v teku med angleško in italijansko vlado glede sporazuma v Sredozemlju. Angleška vlada želi, da bi se tudi Jugoslavija v pravem trenutku v ta sporazum včlenila, kajti ne samo kot velika država, ki meji na Sredozemlje, marveč tudi kot središče Balkanske zveze ima Jugoslavija pravico, tako pišejo listi, da se brez nje v Sredozemlju ne ustvarjajo gotova dejstva. Listi v zvezi s tem ponovno pišejo o značilnem obisku angleškega kralja na jugoslovanski obali in v Carigradu ter hudomušno pristavljajo, da je morda ravno razgovor med angleškim kraljem in turškim predsednikom republike pospešil rojstvo prijateljstva med Italijo in Nemčijo. Potemtakem je samo po sebi razumljivo, da želi tudi angleška vlada dobiti pravo sliko o pomenu prijateljske ponudbe, ki jo je Mussolini napravil Jugoslaviji v svojem milanskem govoru, da se bo videlo, če in v koliko bo pripomogla k splošnemu razčiščenju ne samo v Podonavju, kjer so angleški interesi manjši, marveč predvsem v Sredozemskem morju, kjer želi Anglija, da bi Jugoslavija in Turčija sporazumno nastopali. Listi z velikim zadoščenjem pribijajo »da ima Stojadinovičeva vlada zaupanje v lojalnost angleške vlade« in da bo to zaupanje, ki je tudi obratno, mnogo k temu prispevalo, da se želja Italije po sodelovanju z Jugoslavijo koristno včleni v pogajanja za sporazum v Sredozemlju, kjer poleg Anglije in Italije stojijo v prvi vrsti še interesi Turčije in Balkanske zveze.

Udar s sovjeti v Španiji

Italija in Nemčija grozita z blokado Sovjetske podmornice v Barceloni

Anglija in Francija na straži

Burgos, 19. novembra. b. Priznanje vlade generala Franca po Nemčiji in Italiji je povzročilo v Burgosu veliko zadovoljstvo in splošno navdušenje. Sinoči, ko se je zvedelo za to priznanje, je velika množica priredila manifestacije generalu Francu. General Franco je imel ob tej priliki govor, v katerem je poudaril pomen priznanja vlade po Nemčiji in Italiji, ki eta prvi evropski velesili in ki eta tudi prvi uvideli, da je nova vlada resnični in pravi gospodar Španije. Ostanke madridski vlade in njeni rdeči miličniki bodo v doglednem času strti. To je danes popolnoma notranja stvar nove Španije. General Franco je izrazil željo, naj bi tudi druge države kmalu priznale gotovo dejstvo in njegovo vlado kot legalno. Do sedaj je priznalo njegovo vlado že pet držav, in sicer tri latinske ameriške države, Nemčija in Italija. Pričakovati pa je, da bo tudi portugalska vlada v najkrajšem času priznala novo vlado v Burgosu, nato pa ji bosta sledili še Avstrija in Madžarska, Čile in Brazilija in še nekatere manjše evropske države. General Franco je priznal, da bodo največje težave glede priznanja nastopile od Velike Britanije in Francije.

Vse nacionalistične radijske postaje v Španiji so sinoči točno ob 6 zvečer objavile vest o priznanju nacionalne vlade v Burgosu po Italiji in Nemčiji. Takoj nato pa so godci zasvirali nemško in italijansko nacionalno himno. Med ljudstvom je vest o priznanju nove vlade v Burgosu povzročila

dosegljivi le čez truplo Avstrije in da pomeni istosmeritev nemške in avstrijske politike na podonavskem področju, kakor istosmeritev veljanske reke in malega potočka, ki so ga velike vode zgrabile in seboj odnesle. Gosp. Schmidt bo imel potne srage na obrazu, ko bo poslušal predloge svojih nemških tovarišev v Berlinu za istosmeritev obeh zunanjih politik.

Ostane še področje kulturnih odnosov. Navidezno najlažje med vsemi isti jezik, ista kri, ista skupna kulturna zakladnica. A pri poskusu, da se omogoči praktično sodelovanje na kulturnem polju, se bodo pokazale nepremostljive težave. Narodnemu socializmu, ki je idejna pogonska sila nove nemške kulture, ki se odraža dandanes v vsem kulturnem snovanju v Nemčiji, mora ostati pot zaprta v Avstrijo, kjer je krščanski družabni red osnova vsega življenja. Med ognjem in vodo ni sodelovanja, razen, kadar oba rušita. Tako ga ni med narodnim socializmom in med krščanstvom, razen, kadar gre za obrambo proti tretjemu nasprotniku, ki je sovražnik obeh. A tudi tukaj je sodelovanje mogoče le tako, da vsak ostane branitelj na svojem ozemlju. Vsak dotik je izključen. Gosp. dr. Schmidt, ki je krščanski državnik in zastopnik krščanske države, bo v Berlinu zastrmel nad prepadi, ki zijajo med obema kulturama in nad katere naj on vrže prehodne mostove.

S stališča miru smo tega obiska veseli. Zmagnjal je napetost, ki je vznemirjala vso okolico. Toda glede uspehov smo ravnatoko maloverni. Kot sta skromna avstrijski in nemški tisk, ko ima pri opisovanju tega zgodovinskega dne navdušenje ne more in ne more iz ust, ker ga ni v sreči.

veliko navdušenje, ki je prišlo zlasti do izraza pred poslopjem obeh konzulatov, kjer so se ljudje od veselja poljubovali na ulicah.

Nemško konzul v Barceloni dr. Oto Köhler je včeraj odpotoval z ladjo »Albatros«. Tudi italijanski konzul se je vkrcal na neko italijansko ladjo.

Pariz, 19. novembra. b. »Echo de Paris« poroča, da je priznanje vlade generala Franca po Nemčiji in Italiji prav za prav le predigra za intervencijo v Španiji v korist belih, predvsem pa bo po tem priznanju sledila blokada Katalonije. V Londonu še vedno upajo v razsodnost Italije in mislijo, da bo brezpogojno poslušala nasvete, ki jih nosi v Rim londonski veleposlanik Dino Grandi. Nacionalni krogi v Nemčiji skušajo pridobiti Hitlerja za odkrito vojno intervencijo, ki pa se ji odločno upira nemški zunanji minister von Neurath.

Sovjetske podmornice v Barceloni

»Le Jour« poroča, da je v barcelonsko luko priplulo veliko trgovsko brodovje, ki pripada sovjetski Rusiji in v največji naglici raztovarja vojni material za rdeče borce. Trgovinsko brodovje sestoji iz 11 velikih sovjetskih ladij, ki so jih na poti v Barcelono spremljale sovjetske podmornice. Trdi se, da so sovjetske podmornice ostale v barcelonski luki in prevzele obrambo luke v primeru, če bi kdo na njo skušal napad z morja.

Francija pripravlja svoje bojne ladje

Pariz, 19. novembra. b. Radio-agentura poroča iz poluradnega vira, da francoska vlada ni bila posebno iznenadena, ker eta Nemčija in Italija priznala vlado generala Franca v Burgosu, ker se je o tem govorilo že v Berlinu in Berchtesgaden. Francija je mislila, da bosta Nemčija in Italija nacionalno vlado priznali šele tedaj, ko bo padel Madrid v roke nacionalistom, toda vsi znaki kažejo, da se je obema državama zelo mudilo priznati nacionalno vlado iz mednarodnih razlogov, da bi mogli legalizirati pomorske operacije, ki jih pripravljajo nacionalisti španske vlade v barcelonskih vodah, da preprečijo nadaljne transporte sovjetskih ladij, ki neprestano dovažajo vojni material za katalonsko vlado. Francoska vlada je zaradi tega sklenila, da stori v Sredozemskem morju varnostne ukrepe in so v zvezi s tem imeli že trije ministri za državno obrambo dolgo konferenco, ki so ji prisostvovali vsi šefi generalnega štaba francoske vojske in mornarice. Računa se, da bo Francija etorila potrebne ukrepe v Sredozemskem morju v sporazumu z Veliko Britanijo, ki je tudi ukrenila vse potrebno za varstvo svojih interesov.

Anglija svari...

London, 19. novembra. b. Priznanje španske vlade po Nemčiji in Italiji v Londonu je izzvalo globok vtis. Sklep španske nacionalne vlade v Burgosu, da bo izvedla blokado Barcelone, da prepreči uvoz vojnega materiala, se v Londonu prouču-

Italijanski napadi na Ruse

Italijanski tisk je pričel zadnje dni zelo ostro kampanjo proti Sovjetom. Značilen za to je uvodnik »Gazeta del Popolo« v Milanu, ki ga je podpisal Francesco Coppola, kjer naravnost poziva na aktiven odpor proti sovjetskemu podpiranju španske ljudske fronte.

Kako dolgo še, piše članek, bo Evropa in ves civilizirani svet s prekrizanimi rokami poslušal tožbe proti sovjetski Rusiji? Medtem, ko se Evropa ogorčuje, a je nedelovna, dela sovjetska Rusija skrivno in javno s polno paro, za kar imamo vse polno dokazov. Evropa to ve, vidi, se pritožuje in ogorčuje, pusti pa, da sovjetska Rusija svoje razdiralno delo nadaljuje. Posledica tega je, da se tako odpor anti-Spanije, ki je tudi anti-Evropa in anti-Rim, podaljšuje v neskončnost, da se zavlačuje osvoboditev Madrida in da se z neizbežnostjo pripravljata katalonska vojna, ki bo morda še bolj krvava in da se tako v tem predelu Evrope ustvarja nevarno ognjišče za boljševiški požar, ki utegne dovesti do strašne evropske vojne in s tem do uničenja naše civilizacije.

Ako hoče Evropa, nadaljuje članek, končno napraviti krvavemu klanju konec in rešiti samo sebe, potem je treba drugačnih sredstev, kakor pa so mednarodni nadzorovalni odbori. Treba je takoj in de facto onemogočiti boljševiški Rusiji, da bi pošiljala svoje ladje in svoje orožje na Španijo. To ne pomenja vojne. Nasprotno, s tem bomo pravdočno preprečili sicer neizbežno vojno. Sovjetska Rusija, ki odkrito priznava, da hoče evropsko in svetovno vojno, od katere pričakuje in upa na svetovno revolucijo, nikakor ni v stanju, da bi se mogla sama proti katerikoli evropski velesili vojskovati. Zaradi tega se Moskva na vse kripilje prizadeva potegniti Francijo v svoj začarani krog in njo poslati prvo v ogenj. Sovjetska Rusija pa sama ni v stanju, da bi se vojskovala proti katerikoli velesili, ki je odločena rešiti Španijo in Evropo in zapreti njenim ladjam pot na španski polotok.

Kdor bo nemudoma preprečil boljševiški Rusiji pot v Španijo, ta bo danes rešil Španijo, jutri Francijo in pojutrišnjem mir Evrope in njeno civilizacijo. Evropa, ki je zgodovinsko odgovorna za voditeljstvo sveta, je sama sebi in človeštvu dolžna, da se brani in sicer, da se brani z dejanji, ki so njej primerna.

Samomorilec Salengro povzroča hude nemire po vsej Franciji

Pariz, 19. nov. b. Okrog polnoči je prišlo v raznih pariških predmestjih do hudih demonstracij levičarjev zaradi samomora notranjega ministra Salengra. Levičarji očitajo desničar, da je ona zaradi svojega neodgovornega in nedostojnega napada kriva Salengrove smrti. Demonstranti so v najkrajšem času prodrli v središče mesta, ter razbili tamkaj okna na redakcijah desničarskih listov »Figara« in »Le Jour«. Istočasno pa je organizacija stavecev sklenila, da ne bo stavila lista »Gringoire«, ki je vodil najhujšo borbo proti Salengru. Levičarji so sklenili, da bodo v soboto in nedeljo priredili velike demonstracije v Parizu, pri katerih bo bržkone prišlo do večjih nemirov, ki se bodo končali s poboji.

Ze sinoči je bilo v Lilleu nekaj manjših spopadov, ki dokazujejo, da pristasi levičarske stranke ne nameravajo smrti Salengra kar tako prenesti in da hočejo izzvati, kjer le mogoče, spopade, da obračunajo z desničarji. Položaj v Lilleu je zelo napet.

Ponoči so se sestali predstavniki velikih pariških listov, ki so vodili borbo proti pokojnemu ministru Salengru in protestirali proti sklepu organizacije tipografov, ki je onemogočila izid »Gringoire«. Na isti seji je bilo tudi sklenjeno, da bodo vsi desničarski listi, ki so Salengra napadali, nehali izhajati do njegovega pogreba.

je, vendar pa še ni bilo sprejeto nikakršno uradno stališče. »Times« poudarja v svojem uradnem komentarju, da bo angleška vlada priznala pravico nacionalne vojsne sile šele tedaj, ko bo ustvarila tako imenovano vodno cono za nevtralne ladje, kar se mora v smislu mednarodnih običajev na vsak način zgoditi. »Times« istočasno opozarja nacionalno vlado v Burgosu, da se v barcelonski luki nahajajo tudi angleške bojne ladje in da je treba vsak ukrep dobro premisliti.

Še to...

Pariz, 19. novembra. c. Tukaj se je nocoj razširila vest, da mislita Italija in Nemčija odpovedati sporazum o nevmešavanju v špansko državljansko vojno. Ta vest iz Rima je silno delovala v Parizu, kjer menijo, da postaja položaj katastrofalen. Ze priznanje generala Franca je bilo v Parizu in baje tudi v Londonu sprejeto zelo neugodno. Pravijo, da sta Nemčija in Italija priznali Franca samo zato, da bo Franco lahko napovedal blokado Barcelone in vzhodne španske obale. Toda tukaj trdijo, da Francija in Anglija nikdar ne bi dopustili blokade, ki bi ovirala promet njunih ladij.

Poveljstvo nacionalistične križarke v španskih vodah »Canaria« so prevzeli nemški pomorski častniki.

Blokada že ta teden

London, 19. nov. c. Popoldne je prišla vest iz Palme na Majorki, da je tamonjski nacionalistični poveljnik obvestil angleške vojne ladje, da se bo te dni začela blokada vzhodnih španskih luk. Ta vest je izzvala veliko razburjenje v Londonu.

V parlamentu je bil Eden vprašan, če Anglija misli priznati režim generala Franca Eden ni odgovoril naravnost, pač pa je rekel, da bo angleška vlada opozorila nemško in italijansko vlado, da priznanje Franca ne more menjati obvez, ki sta jih prevzeli obe državi glede nevtralnosti v španski državljanski vojni.

Zemunska vremenska napoved. Večinoma oblačno vreme, ponekod megla.

Proračun za leto 1937-38

Novi proračun je za pol milijarde Din večji od tekočega

Belgrad, 19. novembra. AA. Finančni minister je predložil narodni skupščini predlog državnega proračuna za leto 1937-38. Proračunski predlog znaša 10 milijard 949 milijonov dinarjev.

Finančni minister Dušan Letica je dal poročevalcem listov tole izjavo:

Na osnovi čl. 102 ustave sem predložil narodni skupščini v razpravo in odobritev predlog proračuna državnih izdatkov in dohodkov s predlogom finančnega zakona za leto 1937-38.

Čeprav se iz teh objektivnih znamenj more pričakovati nadaljnje in večje izboljšanje gospodarskih razmer in gospodarske povzdige pri nas, se je kraljevska vlada vendarle trudila, da se predlog proračuna ne poveča nasproti dosedanjemu proračunu v tisti višini, v kateri ga ne bi bilo mogoče kriti v glavnem s sedanjimi državnimi dohodki.

Znižani in izpuščeni so iz novega proračuna vsi tisti izdatki, katerih izvršitev se more odložiti na pozneje, odnosno v ugodnejšem času in katerih odgoditev ne bo zavirala teka državne uprave. Toda takšna politika ima tudi svoje meje. V današnjih razmerah ne bi bilo pametno ne koristno linearno znižanje vseh državnih izdatkov. Državni proračun mora dati najpopolnejšo in naftočnejšo sliko vsega narodnega življenja. Nekatere večje postavke državnih izdatkov, ki spadajo vrhu tega še med glavne, so se morale povečati, ker so tako okoliščine narekivale. Pri teh izdatkih ni bilo moči izvesti nobenih kompromisov dosedanjih izdatkov, ker ne bi bile stvarne.

Predlog proračuna za leto 1937-38 kaže, v primeri z današnjim državnim proračunom v celotnih zneskih takole sliko:

I. ODDELEK: Vrhovna državna uprava:			
Krona	24.180.000	24.180.000	—
Kraljevsko namestništvo	4.300.000	3.580.000	+ 620.000
Narodno predstavništvo:			
a) senat	12.645.000	10.966.000	+ 1.679.000
b) narodna skupščina	49.075.268	38.918.115	+ 10.157.153
Skupaj	61.720.268	49.884.115	+ 11.836.153
Predsedstvo ministrskega sveta	34.756.180	32.943.200	+ 1.812.980
Državni svet	3.825.438	3.827.658	— 2.220
Glavna kontrola	10.860.393	10.676.246	+ 183.747
Civilni dom Nj. Vel. kralja	2.770.923	2.808.543	— 37.620
Pisarna kraljevskih redov	519.499	514.389	+ 5.160
Splošni izdatki	27.866.328	27.866.328	—
Skupaj I. odd.	170.701.029	156.280.729	+ 14.420.300
II. ODDELEK: Pokojnine in invalidnine:			
a) pokojnine	1.016.000.000	997.247.597	+ 18.752.403
b) invalidnine	108.490.835	103.490.835	—
Skupaj	1.119.490.835	1.100.738.432	+ 18.752.403
III. ODDELEK: Drž. dolgi:			
Drž. dolgi	1.019.896.995	767.931.926	+ 251.965.069
IV. ODDELEK: Pravedne min.:			
Pravedne min.	850.451.900	854.480.200	+ 4.028.300
V. ODDELEK: Prosvetne min.:			
Prosvetne min.	870.014.498	837.932.415	+ 32.082.083
VI. ODDELEK: Zunanje min.:			
Zunanje min.	146.279.182	121.470.448	+ 25.208.734
VII. ODDELEK: Notranje ministrstvo:			
a) ministrstvo in podrejene mu ustanove	222.035.572	200.710.684	+ 21.324.888
b) orožniško poveljstvo	316.241.031	316.573.833	— 332.802
Skupaj	538.276.603	517.284.517	+ 20.992.086
VIII. ODDELEK: Finančno ministrstvo:			
a) ministrstvo in podrejene mu ustanove	303.634.745	297.874.285	+ 5.760.460
b) monopoli	323.681.650	363.322.283	— 42.640.633
c) Drž. hip. banka	24.885.335	21.019.904	+ 3.865.431
d) Poštna hranilnica	18.978.951	14.056.679	+ 4.922.272
e) Drž. pos. Belje in Topolac	62.034.189	62.055.450	— 21.261
f) Sladkorna tov. na Čukarici	28.552.900	36.164.000	— 7.611.100
Skupaj	761.767.770	797.922.601	— 36.154.831
IX. ODDELEK: Ministrstvo za vojsko:			
in mornarice	2.459.397.737	2.309.397.737	+ 150.000.000
X. ODDELEK: Gradbeno ministr.:			
Gradbeno ministr.	173.823.945	154.617.021	+ 19.206.924
XI. ODDELEK: Prometno ministrstvo:			
a) ministrstvo in podrejene mu ustanove	30.064.533	32.035.597	— 2.001.064
b) odd. za grad. žel.	208.867.290	177.994.403	+ 30.872.887
c) uprava drž. železnice	1.898.901.377	1.876.372.400	+ 22.528.977
d) ravnateljstvo rečne plovbe	92.413.310	91.441.412	+ 971.898
Skupaj	2.230.216.510	2.177.803.812	+ 52.412.698
XII. ODDELEK: Ministrstvo za ptt.:			
Ministrstvo za ptt.	379.378.411	369.345.912	+ 10.032.499
XIII. ODDELEK: Kmetijsko ministrstvo:			
a) ministrstvo in podr. ustanove	60.347.372	47.190.108	+ 13.157.264
b) razredna loterija	11.467.270	11.487.788	— 20.518
c) državne žrebčarne	7.910.368	6.940.376	+ 970.022
d) sred. kmetijske šole	2.757.451	2.729.551	+ 27.900
e) drž. kmetijski sklad	27.760.621	27.312.212	+ 448.409
Skupaj XIII. odd.	110.248.112	95.651.041	+ 14.597.071
XIV. ODDELEK: Min. za trg. in ind.:			
Min. za trg. in ind.	45.350.828	45.004.770	+ 346.058
XV. ODDELEK: Min. za gozdove in rudnike:			
a) gozdovi	92.283.270	71.235.019	+ 21.048.251
b) rudniki	199.265.829	194.830.519	+ 4.435.310
Skupaj XV. odd.	291.549.099	266.065.538	+ 25.483.561
XVI. ODDELEK:			
Min. za soc. pol. in nar. zdravje	219.995.851	199.745.402	+ 20.250.449
XVII. ODDELEK:			
Ministrstvo za telesno vzgojo	12.764.695	12.764.695	—
XVIII. ODDELEK:			
Proračunski rezervni krediti	40.000.000	40.000.000	—
Celotni izdatki	10.949.000.000	10.328.513.198	+ 620.486.802

Na prvi pogled se vidi stremeljenje, da se izdatki spravijo v popoln sklad z dejanskimi državnimi in narodnimi potrebami. Razlika, ki se kaže med obema proračunoma, sprejetega in predlaganega za novo proračunsko leto, znaša 625.486.802 Din. Takoj moram pripomniti, da so se izvršila pomembna povečanja pri izdatkih za anuitetno službo, vnešena so pa v skladu z dejanskimi obveznostmi, ki jih bo državna blagajna morala izvršiti prihodnje proračunsko leto. Anuitetna služba je zagotovljena tako v skladu s pravnimi obveznostmi kakor tudi glede potrebne višine kreditov in valut. Prav tako so povišane dosedanje anuitete za gradnjo novih železnic, ki so v delu ali pridejo šele v delo. V to skupino izdatkov pridejo tudi popolnoma novi krediti za anuitetno službo po uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov. Znatno je povečanje izdatkov v zvezi z neobhodnimi potrebami narodne obrambe in varnosti države. Tudi posameznostnih povečanj je več v ostalih ministrstvih. Najbolj so povečani osebni izdatki za novih 800 učiteljev in suplentov. Prav tako za novo sezidane in natančno odprte bolnišnice in zdravilišča so zagotovljeni krediti za zdravnike in novo strokovno bolniško osebje. Znatnejše je povečanje izdatkov tudi v

proračunu kmetijskega ministrstva za pospeševanje kmetijstva in izboljšanje živinoreje. Ostala povečanja so posledica večjega števila nanovo odprtih ali razširjenih dosedanjih državnih ustanov; ti izdatki so bili že prej dovoljeni v času otvoritve ali razširitev teh ustanov. To velja za mestno policijsko stražo, za železnice, za pošto, telefon in brzojav. In tudi druge ustanove so pokazale povečanje izdatkov, v kolikor so materialno ustrezale postavljenim nalogom, po katerih delujejo in se razvijajo. To velja posebno za tiste ustanove, ki delujejo socialno, kulturno in gospodarsko. Izvzeti je treba povečanje v predlogu proračuna zunanjega ministrstva; to povečanje je samo proračunsko in ne tudi blagajniško.

Dosedanji krediti za izplačilo razlike tečaja tujih valut so financirani po finančnem zakonu iz obratne glavnice. Zda so ti krediti preneseni v računski del proračuna. To se je izvršilo tudi pri vseh drugih ministrstvih, ki so imela takšne kredite, kakor prosvetno ministrstvo, ministrstvo za gozdove in rudnike itd.

Povečanja v predlogu novega proračuna se v glavnem razdelje na tele skupine:

za državne in kmetijske dolgeve	251.000.000 Din
za anuitetno službo železnice	30.000.000 Din
za narodno obrambo	150.000.000 Din
za podpiranje poljedelstva in izboljšanje živinoreje	15.000.000 Din
za pokojnine	18.000.000 Din
za prenos dosedanjih izdatkov iz finančnega zakona	50.000.000 Din
za izdatke kmetijskih državnih podjetij (železnice, pošta, brzojav in telefon, monopoli, gozdovi in rudniki, Drž. hip. banka, Poštna hranilnica itd.), ki se takoj kompenzirajo s povečanimi dohodki	83.000.000 Din
za izdatke ministrstva za socialno, kulturno in drugo delovanje	27.000.000 Din

Novi proračunski predlog kaže popolno in točno sliko državnih potreb. Nekoliko večji je od prejšnjega, zato so se pa letos gospodarske razmere pri nas nekoliko popravile. Ker je večji, bo tudi v večjem obsegu ustrezal potrebam naše države. Predlog proračuna je realen in so v njem sami taki izdatki, s katerimi se da realno računati. Proračunski predlog je uravnotežen. Pri prenosu dohodkov, zlasti tistih, ki so fiskalnega značaja, niso proračunske postavke ne precenjene

ne podcenjene. I eno i drugo bi v današnjih razmerah imelo slabe posledice. Zato je presoja dohodkov izvršena kar najobzirneje. Dohodki niso navedeni v visokih zneskih, ki jih ne bi bilo moči doseči, in izdatki niso odmerjeni v nižjih zneskih, ki bi jih bilo treba prekoračiti.

Predlog finančnega zakona nima nobenih določb, ki bi urejala večja vprašanja, ki zahtevajo večji študij in globlje proučevanje. V tem finančnem zakonu so tiste določbe, ki se nahajajo tudi v

sedanjem in ki služijo boljše in hitrejšemu izvrševanju državnega proračuna v duhu zakona o državnem računovodstvu.

Podrobnejše in natančnejše podatke po predlogu novega proračuna in našega gospodarskega in finančnega položaja bom podal pred narodno skupščino.

Madrid v plamenih

Posebni poročevalec »United Press«, ki je v Madridu, poroča: Včeraj ob 8.45 jutraj je pet nacionalističnih bombnikov in troje letal izvedlo nov napad na Madrid. Bombardirani so bili zunanji okraj mesta in čete, ki so tamkaj nakopičene. Ako bodo nacionalisti s tolikšno silo nadaljevali bombardiranje Madrida, kakor v zadnjih dneh, potem bo prestolnica kmalu kup razvalin. Nasproti nacionalističnim letalom ni poletelo nobeno rdeče letalo, pač pa so zelo besno streljali z obrambnimi topovi, čeprav brezuspešno. Madrid na mnogih krajih gori in je nemogoče požar pogasiti, ki se širi tudi na okoliške hiše. Ceste nudijo strašen prizor: pločniki so raztrgani, ravno tako proga cestne železnice, povsod vise žice, polomjene cestne svetiljke, tramovje in zidovje. Vidi se ogromne ljake, ki jih delajo granate. Nekatere imajo do 13 m premera in 7 m globočine. Socialistični tiskarni listov »La Libertad« in »Informaciones« sta bili z bombami razdejani in lista nista več izšla. Gori tudi Puerta del Sol, ki je v središču mesta.

Pariz, 19. nov. b. O operacijah v španski prestolnici je danes le malo vesti. Poroča se le, da nacionalisti zelo počasi, toda stalno napredujejo in da so oddaljeni od središča samega mesta le še en kilometer. Ves del mesta, na katerega so prodrli nacionalisti, je ena sama razvalina, ker so stavbe vse uničene od granat, bomb in požarov.

Vse važnejše postojanke v Madridu, s izjemo telefonske centrale, so v rokah nacionalistov, ki so v teku noči stalno napadali obrambne položaje rdečih in izvršili tudi nekaj letalskih napadov. Bombe in granate brez prestanka padajo na Madrid, zlasti pa na one dele mesta, ki jih rdeči še držijo. Prebivalstvo Madrida in sam župan mesta je zahteval, da se borba ustavi in da se mesto izroči prostovoljno belim četam. Istočasno pa je ljudstvo zahtevalo, da se rdeči voditelji iz mesta odstranijo. Posledica je bila ta, da so miličniki pričeli zažigati in dvigati v zrak razna važna javna poslopja. Ponoči je padel v uličnih bojih vodja anarhističnega oddelka, ki se bori v Madridu.

Sin Primo de Rivero - na smrt

Alicante, 19. novembra. b. Po tridnevni razpravi je bil danes obsojen na smrt od vrhovnega sodišča za zaščito države Jose Primo de Rivero, ki mu je obtožnica očitala, da je organiziral sedanje vojaško vetajo s pomočjo držav fašističnega bloka. Njegov brat Miguel de Rivero je obsojen na 30 let težke robije. Usoda Margerite de Rivero še ni znana.

Schmidt v Berlinu

Berlin, 19. novembra. AA. (DNB) Avstrijski državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Gvido Schmidt je prispel davi ob 8.30 kot gost nemške vlade v Berlin, kjer ostane nekaj dni. Spremlja ga ravnatelj gospodarsko-političnega oddelka zunanje ministrstva poslanik Wildner, ravnatelj oddelka za srednjo Evropo v zunanjem ministertvu poslanik Hoffinger in poslaniška svetnica Wildmann in Chlumetzky-Deventhal. Avstrijske goste je spremljal v Berlin nemški poslanik na Dunaju von Papen. S istim vlakom sta se pripeljala v Berlin tudi ravnatelj Korbira dvorni svetnik Weber in svetnik Wolf.

Vodja in kancler Hitler je danes sprejel avstrijskega državnega tajnika za zunanje zadeve gosp. Schmidta in se pomudil z njim v razgovoru, ki je trajal okoli dve uri. Govorila sta o odprtih političnih vprašanjih. Razgovoru so prisostvovali zunanji minister v. Neurath, avstrijski poslanik v Berlinu dr. Kusich, nemški poslanik na Dunaju v. Papen in državni tajnik dr. Mei.

Horthy v Rim

Budimpešta, 19. novembra. b. Objavljen je program potovanja admirala Horthyja v Italijo. Horthy potuje v Italijo z ministrskim predsednikom Daranyjem in Kanyo v ponedeljek 23. t. m. s posebnim vlakom. Spremljal ga bo med drugim tudi italijanski poslanik v Budimpešti Colona in večje število uglednih osebnosti v Rimu bodo admirala Horthyja pričakovali italijanski kralj, šef italijanske vlade Mussolini ter druge odlične osebnosti. Admirala Horthy bo prisostvoval tudi dvem velikim paradam, eni na kopnem, drugi na morju. Vršila se bo tudi velika politična konferenca med Mussolinijem, Horthyem, Ciano, Daranyjem in Kanyo, ki bo pomenila nadaljevanje pogajanj, ki jih je grof Ciano pričel v Budimpešti. Iz Rima potuje Horthy nazaj v Pešto skozi Dunaj, kjer se bo sestal s predsednikom Miklasom.

★

Posojilo za Celje

Belgrad, 19. novembra. m. Celjski mestni župan gosp. Mihelčič je tekom današnjega dne posredoval tudi v Državni hipotekarni banki glede posojila, za katerega je prosila celjska mestna občina pri HPB v znesku 8.000.000 Din, ki ga bo celjska mestna občina porabila za odplačilo svojega dolga pri Mestni hranilnici. Vsi merodajni krogi v HPB so dali gosp. županu Mihelčiču zagotovilo, da bo posojilo gotovo v kratkem odobreno. Gosp. Mihelčič je nadalje posredoval v raznih finančnih zadevah celjske mestne občine v finančnem ministertvu, ter je bil nocoj sprejet pri gosp. ministru dr. Kreku.

Belgraiske vesti

Belgrad, 19. nov. m. Davi se je vrnil iz južne Srbije predsednik vlade in zunanji minister z ministroma Stoševićem in dr. Krekom.

Belgrad, 19. nov. m. Pod predsedstvom ministra za trgovino in industrijo je bila danes dopolne posvetovalna konferenca zainteresiranih skupin »Peniksovih« zavarovancev. Na konferenci je bil navzoč tudi advokat dr. Fettich-Frankheim.

Domači odmevi

Kdo bo gospodaril nad „Jutrom“?

«Slovenski dom» je objavil svojevrsten članek, ki je med političnimi krogi in omizji vzbudil precej pozornosti. Kako tudi ne, saj je v tem članku naravnost povedano, da bo »Jutro« najbrž v kratkem dobilo novega gospodarja. Zgodilo se bo kakor v tisti basni o lisici in ježu: jež bo pregnal lisico. Večino delnic »Jutrovega« koncerna imata namreč dr. Ribnikar in Borut Zerjav, sin pokojnega dr. Gregorja Zerjave. Oba ta dva z JNS, v katere vodah je dosedaj »Jutro« tako navdušeno plavalo, seveda pod budnim nadzorstvom tretjega, manjšinskega delničarja in zastopnika JNS za dravsko banovino, dr. Kramerja, nista prav nič zadovoljna. Prvi zato ne, ker ve, kako je z JNS in ker ve, da bi »Jutro« moglo uspešneje služiti kak drugi »ideji« in da bi se to poznalo tudi pri krogu naročnikov, drugi pa zato ne, ker so bile ideje JNS v času, ko je on začel opazovati svet, že v popolnem razsulu, ker jih je izpodkopala radikalnejša smer, kateri bi »Jutro« tudi lahko služilo. Do sedaj s svojo opozicijo JNS in dr. Kramerju nista mogla do živega, ker g. Borut Zerjav še ni bil polnoleten in ni mogel sam razpolagati s svojimi delnicami. Do polnoletnosti mu manjka še eno leto, pa si bo, kakor poroča »Slovenski dom«, izposloval od sodišča izpregled enega leta »avenia aetatis« ali kakor po domače pravijo »leta si bo kupil«. S tem bo letos meseca decembra postal samostojen lastnik druge polovice delnic in z dr. Ribnikarjem bosta zagospodarila nad »Jutrom«.

Stanje v koncernu »Jutra« je bilo ob smrti ministra dr. Gregorja Zerjave takole: Zerjavovi dediči so imeli 28%, dr. Kramer 28%, g. Ribnikar 28% in dr. Milko Brezigar, bodisi sam, bodisi, da je z njimi razpolagal, 16% vseh deležev. Razlikovati pa je to stanje od konzorcija »Jutra«, ki nudi sicer isto sliko, le da imajo male deleže še nekateri drugi gospodje.

Dosedaj, ko je bil varuh treh otrok dr. Zerjave g. polkovnik Zerjav, je imela premož skupina g. dr. Brezigarja in dr. Kramerja, ki je razpolagala pač z 72% deležev, medtem, ko je bil g. Adolf Ribnikar, ustanovitelj »Jutrovega« koncerna, s svojimi 28% v znatni manjšini. G. dr. Brezigar je v bistvu odločil o usodi »Jutra« in o »narodni tiskarni«. Na mah pa se je to stanje spremenilo, ko se je pokazala nevarnost, da o ostalih 28% deležev Zerjavovih dedičev ne bo odločal več g. polkovnik Zerjav, temveč mladi g. Borut Zerjav, ki bo očitno postal tudi upravitelj deležev svojih dveh sester. Na ta način bi utegnili dobiti večino v »Jutru« zopet g. Ribnikar.

V katere vode bo zaplavalo »Jutro« pod novimi gospodarji? »Slovenski dom« na to vprašanje odgovarja le z dejstvom, od katerega pa do sklepa ni daleč. Gosp. Ribnikar se namreč močno nagiba k demokratskemu delu zagrebske opozicije in zdi se, da bo skušal »Jutro« porabiti v njegov prilog. Ali bo pri »Jutru« prišla do veljave levičarska smer Boruta Zerjave, je vprašanje časa in — bodočega uredništva. Pri poroki hčerke pokojnega dr. Zerjave, ki bo v soboto, bo za pričo šef demokratskega dela zagrebske opozicije, g. Večeslav Vilder.

Dr. Kramer, ki je izprevidel vso usodno pomoč svojih političnih učrtov, za katere se ni bil več mara navduševati — ozadje navdušenja preteklih let je znano — je spoznal, da gre njegovo gospodarstvo nad »Jutrom« h koncu. Na seji konzorcija, ki je bila sklicana za torek dopoldne, je skušal svojo oblast zavarovati s tem, da bi s svojo bivšo veljavo ali vsaj s spomini nanjo izposloval od konzorcija zaupnico in zagotovilo, da se smer »Jutra« tudi po polnoletnosti drugega najmočnejšega delničarja g. Boruta Zerjave ne bo izpremenila. Toda tistih, zaradi katerih je bila seja prav za prav sklicana, niti blizu ni bilo in zaupnica z obljubo »Jutrove« vztrajnosti do zadnjega, je šla po vodi. Dr. Kramer se je menda nameraval poslužiti skrajnega sredstva, da bi namreč zagrozil, da se bo odpovedal senatorstvu in se popolnoma umaknil iz političnega življenja, če bi se konzorcij kaj obotavljal. Te seje pa prav zaradi odsotnosti dveh največjih delničarjev sploh ni bilo in sedaj se je odprlo vprašanje, ali bo dr. Kramer svojo grožnjo držal ali pa je bila samo vzgojnega značaja. »Slovenski dom« pove, da ima dr. Kramer po izjavah njegovega ožjega kroga pripravljenih že 7 milij. Din za svoj lastni dnevnik, ki ga bo začel izdajati, kakor hitro ga bo »Jutro« pustilo na cedilu. Če bo pa treba še kaj več, mu bosta dva znana kapitalista priskočila na pomoč s še večjimi vsotami; dopisnik »Politike« je izvedel, da sta to g. Praprotnik iz Ljubljane in g. Westen iz Celja.

Kakor vse kaže, se bodo dogodki razvijali tako, da bo »Jutro« kmalu rešeno primka, da je »glavno glasilo JNS za Dravsko banovino«. Nov člen k zanimivosti njegove zgodovine.

Današnje »Jutro« se sicer nekaj otapa teh podatkov, pa se mu kar vidi, da ne gre zares, ampak da po stari navadi samo ugovarja listu »onkraj Ljubljane«. Gosp. Ribnikar pa je dopisniku »Hrvatskega dnevnika« potrdil vse te navedbe in še dodal, da »Jutro« ne sme zastopati politike gotove klike, ampak politiko zdravega naprednega slovenskega političnega elementa, kakor jo je vodil Zerjav in ki jo bo on s svojimi pristajali nadaljeval v okviru b. SD koalicijske. — »Jutranji list« pa je celo priznal, da je bila JNS samo v Sloveniji še kompaktna, pa ne zaradi svojega JNSarskega programa, ampak samo zato, ker je zopervala »klerikalce«. Sedaj vsaj vemo, kaj je tako dolgo družilo JNSarje po dravski banovini, tudi še potem, ko so se po državi že zdavnaj razšli.

Belgrad, 19. nov. m. S sporom, ki je izbruhnil v »Jutrovem« koncernu v Ljubljani med dr. Kramerjem in Ribnikarjem ter polkovnikom Zerjavom, tukajšnja »Jutranja politika« in nocojšnja »Pravda« ponatiskujeta zanimiva odkritja »Sloven. doma«.

Osebnosti

Diplomirali so danes na pravni fakulteti ljubljanske univerze Loh Maks iz Maribora, Ložar Slavko iz Ljubljane in Zebot Franček iz Maribora. Čestitamo!

Belgrad, 19. nov. m. Na tukajšnji pravni fakulteti je te dni z odliko diplomirala gospodinja Zofija Jernejčičeva, agilna članica tukajšnje prosvetnega društva. Čestitamo!

Belgrad, 19. nov. m. Postavljen je za tajnika 6. skupine ministrstva za notranje zadeve Alojzij Lenarčič, višji pristav 7. skup. v istem ministertvu. Postavljen je za tehničarja 9. skupine Nikola Eržen, tehničar, uradniški pripravnik v Zagrebu. Za veterinarskega pristava dobriškega okraja dr. Marcel Gorup, veterinarski pristav slunjskega okraja.

Belgrad, 19. nov. m. Nocoj je odpotoval s celjskim županom Mihelčičem v Celje tudi senator Franc Smedej ter bo na rednem mesečnem sestanku JRZ poročal o splošni politični situaciji.

Leto dni dela za slov. kat. prosvelo

Redni letni občni zbor Prosvelne zveze v Mariboru

Maribor, 19. novembra.

Danes so se v Mariboru zopet zbrali delegati številnih prosvelnih društev na ozemlju lavantinske škofije k obnem zboru Prosvelne zveze. K polaganju računov mariborske prosvelne centrale so se zbrali stari borci za katoliško prosvelo, ki so v požrtvovalnem prosvelnem delu med našim narodom osvelili, zbrala pa se je tudi mladina, iz katere izhaja nov rod navdušenih in odločnih katoliških prosvelnih pionirjev. Občni zbor je potekel v znamenju pripravljenosti vseh zastopnikov prosvelnih društev za resno in smotreno nadaljevanje prosvelnega in vzgojnega dela, katerega vršijo skupno s svojo prosvelno centralo.

Predsednik dr. Josip Hohnjec je ob desetih otvoril občni zbor in prisrčno pozdravil zastopnika g. škofa stolnega dekana dr. Franca Cukalo, zastopnika mariborskega mesta podžupana Fr. Zebota, stolna kanonika msgr. Umeka in dr. l. Zagarja ter vse številne delegate prosvelnih društev. Obnemu zboru je predlagal, da se odpošljejo vdanostne oziroma pozdravne brzojavke: Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralj. V. knezu namestniku Pavlu in ministru notranjih zadev dr. A. Koroscu. Vse tri brzojavke so bile sprejete z navdušenim pritjevanjem.

Sledil je govor predsednika dr. Hohnjeca, ki je izvajal:

Govor predsednika proi dr. Jos. Hohnjeca

Adolf Hitler, nemški državni kancler, je rekel l. 1933: »V dobi dveh in pol tisočletij so propadle z malimi izjemami vse revolucije, ker njihovi voditelji niso spoznali, da bistvo revolucije ni prevzem oblasti, marveč vzgoja ljudi.« Ne bi se moglo reči, da so voditelji revolucij po svetovni vojni to bistvenost prezrli Boljševiška revolucija v Rusiji se je hotela trdno zasidirati v narodu z vzgojo ljudstva, osobito z vzgojo mladine. Cilj boljševiške vzgoje je: vsak posameznik naj se smatra ne kot samostojna oseba, z gotovim krogom pravic, marveč zgolj kot majhno kolesce v ogromnem kolesju kolektivnega gospodarstva, kot številka v množstvu. Središče boljševiškega prosvelno-vzgojnega dela je boj zoper družino in religijo, ker obe odvrata človeka od njegove prave naloge, to je, od gospodarstva družbe. In ta družba neumilno peha posameznika v gospodarsko pomanjkanje, stisko in bedo in vedno večje uboštvo. Do prej nedosežene globine osirotele ljudske množice naj se strnejo v bojno falango zoper Boga, da bi ne videle pravega sovražnika: brezbožnega marksizma.

Tudi fašizem je takoj pritegnil v svoje področje in območje poleg znanosti in umetnosti zlasti tudi vzgojo. Kot cilj ji določuje, da vzgoji človeka v fizično, moralno in intelektualno orodje v službi države. Izven vezišča z državo je človek brezposelnostna ničla. Vse njegovo življenje, fizično in duševno, se odvija in odigrava v trdnem objemu države. Kar bi se hotelo sprostiti tega tesnega obema in rešiti iz duševnega državnega naročja, nima v totalitarni državi ne prostora ne vrednosti. Z istega celotnega vidika predpisuje tudi narodni socializem vzgojo nemškemu narodu. Nemška rasa, nemška nacionalna življenjska celota: to so najvišje vrednote življenja. Prvenstvo pripada ljudstvu. Religija je podrejena nacionalnemu življenju, njena funkcija v službi ljudstva je edino merilo za njeno vrednost.

Bistveni pomen ljudske vzgoje

Povojni revolucionarji, naj nastopajo v rdečih ali črnih ali rjavih srcah, so torej prav dobro spoznali bistveni pomen ljudske vzgoje, ki bodi trajna garancija stranki za to, da bo državna oblast, prevzeta z revolucionirskim sunkom, ostala v njenih rokah. Sprito teh pomembnih dejstev, v kateri bi se morali večkrat resno zamisliti, je vendar treba poudariti, da ima vzgoja in prosvela višje cilje, kakor služiti kot sredstvo za zasiguranje revolucije in njenih uspehov. Saj je revolucija samo epizoda v politični zgodovini naroda. Je torej nekaj časovnega, prigodnega, minljivega. Nemiljiv pa je namen človeka, ki ni samo brezposelnostni drobci v ogromni mašineriji gospodarstva ali pa ničvredna številka v moštvi, marveč ima svojo vrednost kot svobodna osebnost, zaradi česar ga nikdo ne sme smatrati zgolj kot sredstvo za kak zemeljski smoter. To vrednost pa mu zajamčuje samo religija. Zato je potrebno, da poudarimo bistvenejšo zvezo vzgoje. To je zveza z religijo.

Religija je najvišja vrednota

Ona je osebnosti vsega človeka in vse ljudstvo obsegajoči odnos do osebnega Boga, stvarnika, vladarja in sodnika, ki je, kakor početnik tako tudi končni cilj človeka in sveta. Človek in vse njegovo življenje, posameznik in vse oblike občestva, ljudstvo in država, vse je podrejeno božjim zakonom ter se mora po njih ravhati. Božja volja, ki nam jo razkriva ustvarjeni razum, še bolj pa nadnaravno razodetje, je in mora biti najvišje počelo vzgoje. Le takšna vzgoja je v skladu z bistvom človeka, le takšna vzgoja vodi do njegove prave izpopolnitve, do njegovega končnega cilja v večnem življenju in do pravega uravnanežja življenja v zemeljskem prostoru.

Moje besede ne povedo nič novega. Njihov namen je, da ta stara resnica osvooi našega duha in naše srce ter tako postane zopet gonilna sila za naše delovanje. Pri prosvelnem delu ni glavno nabiranje znanja, glavno je vzgoja srca in volje. Ta glavni smoter izbrazbe je krepko poudaril sloveči vzgojni pisatelj Oton Willmann v temi besedami: »Naiprostejši kristjan, ki s v nem evangeliji premagal egoizem in materializem, je v resnici izobražen mož, kar daje krščanstvo njegovemu mišljenju, govorjenju in delovanju pravo skladnost, zatira v njem vse, kar je surovo in nizkotno, ter tako dela njegovo življenje lepo.«

Kaj smo dosegli z delom med ljudstvom?

Smo-li ta smoter dosegli s svojim delom med našim ljudstvom, posebno med mladino? Mesto odgovora, ki bi nam bil v samozadovoljnosti, raje spomnim na pisanje sloveskih liberalnih in marksističnih listov, ki posmehljivo zaznamujejo Slove-nijo kot »prav pobožno deželo« in naš narod kot »pobožen« narod. V podkritepiv te posmehljivosti pokazujejo na rastočo surovost mladine, na število umorov, ubojev, detomorov, izgubljenih deklet, zločinov in zablod. Nočemo teh žalostnih pojavov niti z besedo olepsati ali zmanjšati. Ugotoviti pa moramo to: Ako bi bili vsi ljudje v našem narodu, od najnižjih do najvišjih, v resnici krščanski, bi teh pojavov ne bilo. Ako bi vsa mladina b la res krščanska vzgojena ter bi iz vere živila, bi ne postala plen takih grehot.

Kje je krivda?

Če postavimo nepristransko vprašanje krivde, ali zadeva krivda katoliško cerkev, katoliško duhovščino in naše krščanske organizacije? Na to je dal odgovor papež Pij XI. v svojem nagovoru na španske izgnance 14. septembra, ko je rekel: »Kaj more katoliška cerkev drugega kot obžalovati, opominjati in prositi, kadar in kjer vidi, da je vsak njen korak v družino in med mladino, med ljudstvo oviran in onemogočen, torej korak vprav v tisto sredino, katera bi na bolj potrebovala njene prisotnosti ter njene službe kot matere in učiteljice?« Protivniki katoliške vere — meščanski in kmetski liberalci ter marksistični socialisti in komunisti — tudi pri nas ovirajo katoliško cerkev ter hočejo preprečiti vsak njen korak med ljudstvo in zlasti med mladino. To ni, tako natolcujejo, katoliška vera, to je politična vera. »In s tem neiskrenim razlikovanjem delajo,« kakor pravi papež. »težave in zapreke ter ovire polnemu razvoju delovanja in vplivanja katoliške vere in cerkve.«

»Politično krščanstvo, politični katolicizem«

Vsako krščanstvo, ki se ne da zapreti v cerkve, zakristije in na prižnice, je politično krščanstvo, politični katolicizem: s to lažjo hočejo naši liberalni in marksistični nasprotniki preprečiti prodor katolicizma v ljudstvo, posebno med mladino. In kaj opažamo tamkaj, kamor je katoliški cerkvi, veri in njenim ustanovam zabranjen ali oviran korak? Sv. oče odgovarja: »Vrtoglavi in neprestani ples, ki v naših dneh goni in vrti mladino, pa ne samo njo, v zunanje in materialne reči širjenje nenravnosti, ki iz dneva v dan vedno bolj skuša podreti vsak jez zakona in da je, kakor se zdi, v toliko dušah že ugasil vsak čut sramežljivosti in dostojanstva, vesti in odgovornosti za vse brezštevno pohujšanje, katero se daje in sprejema.«

Katoliški prosvelni glavo in srce, predvsem pa neumorno delo

Da, vsak čut vesti in odgovornosti je izginil pri tistih, ki jih zadeva glavna odgovornost za navedene žalostne pojave med našim ljudstvom in osobito med sodobno mladino. To so povzročitelji slabih gledaliških in kino-predstav; to so pisatelji, izdajatelji in razširjevalci slabih časnikov in listov in pogubnih knjig. Škof Slomšek je nujno posvaril ljudstvo, posebej mladino pred takimi razširjevalci »duhovne mišnice«, katere tvorce in širitelje je ožigal kot »pisarje in služabnike hudobnega duha«. Takšna izobrazba mora z nujnostjo naravnih zakonov roditi slabe nasledke ter voditi do moralnih razvalin. In čim več takšnih razvalin opazijo ti Mefistofeli našega naroda, tem širje se jim raztegnejo ustnice v cinični zasmeh, češ, to je »pobožna Slovenija«, to je naš »pobožen narod«. Naša dolžnost in naloga pa je, da se z lu, ki se širi med ljudstvom, zoperstavimo s širjenjem naše katoliške prosvelte. Sv. oče nas kliče v boj proti brezbožnemu boljševizmu. Naša naloga je boj zoper kulturni boljševizem, ki vedno bolj prodira tudi med naš narod. Naše geslo bodi: Katoliški prosvelni glavo in srce, predvsem pa neumorno delo!

Za predsednikom je govoril zastopnik škofa, ki je obnemu zboru poslal pozdravno pismo, stolni dekan dr. Cukalo, ki je sporočil pozdrave prevzvišenežga gospoda škofa dr. Tomažiča, obenem pa tudi zahvalo vsem sodelavcem naše prosvelne organizacije za vse požrtvovalno delo, ki so ga izvršili za našo katoliško prosvelo, ki je sestavni del Katoliške akcije.

V imenu mariborskega mesta je občni zbor pozdravil podžupana Fr. Zebota in poudaril, da se veseli občnih zborov naše prosvelne centrale, kjer se zberejo naši najboljši možje in fantje, saj dajejo s tem čast Mariboru, ki ga moremo imenovati Slomškovo mesto.

V imenu Sedejeve družine v Ljubljani je govoril dr. Joža Dvornik, ki je prinesel pozdrave nekdanjih delavcev v Prosvelni zvezi na Goriškem. Sledilo je

Tajniško poročilo

Letošnje prosvelno delovno leto je potekalo v znamenju Slomškovih dni v Mariboru koncem junija. Priprave za Slomškovo slovesnost, ki naj bi slovenskemu narodu vdahnile duha velikega škofa, so zaposlile mnogo moči, ki so sicer bile vezane na društveno delovanje. Slomškovi dnevi so dokaz organizatorne moči našega ljudstva, obenem pa tudi izpričevalo slovenske in katoliške zavesti, ki je toliko množico ljudi pripeljala na tne dneve. Vzgojno in prosvelno pa imajo ti dnevi to važnost, da so vse naše vzgojno in prosvelno prizadevanje opozorili na Slomškovo pojmovanje vzgajanja in izobraževanja, ki naj se nikoli ne oddalji od verskih, vzgojnih in izobraževalnih načel.

Čeprav so bili Slomškovi dnevi osrednja točka letošnjega delovanja v naši prosvelni organizaciji, ni bilo v društvenem delovanju opaziti nazadovanja običajne organizacijske in prosvelne dejavnosti. Društveno delo po naših prosvelnih društvih kaže vedno več življenja, pa zato pričakuje tudi vedno več močnih in krepkih spodbud od centrale.

Fantovski odseki

Posebej pozornosti je centrala, v katere okrilju deluje največje vodstvo fantovskih odsekov, posvečala naši fantovski organizaciji, ki je ohranila zunanjo obliko, katero so narekivale razmere, namreč fantovske odseke, kot posebne edinice v okvirju prosvelnih društev.

Vodstvo fantovskih odsekov je po običaju prejšnjih let in spoznanju najvažnejših potreb fantovske organizacije priredilo v mesecu januarju 14dnevno prosvelno šolo, ki je bila namenjena fantom, ki naj bi prevzeli vodstvo odsekov in okrožij. V teku tega resnega in vsestranskega dobro pripravljenega tečaja, je fantom bila dana prilika spoznati način našega organizacijskega in prosvelnega udejetvovanja, norme, po katerih se to delo vrši in vsebino naše vzgoje in izobrazbe. Letošnji tečaj je bil četrti te vrste. Uspehi teh tečajev se očitujejo v iniciativni delavnosti večine fantov, ki so se udeležili tečajev. To pa da'e vodstvu tudi vzpodbudo, da bo take tečaje tudi v bodoče prirejalo in z njimi dalo naši organizaciji kader dobro pripravljenih prosvelnih delavcev.

V neposreden stik s člani fantovskih odsekov je vodstvo po svojih obdornikih nastopilo na okrožnih oziroma dekanjskih tečajih, na katerih je seznanjalo članstvo z letnim delovnim načrtom, ki je bil izdelan ob pričetku poslovnega leta, in s tvarino, ki je bila predpisana za redne fantovske sestanke in prosvelne tekme. Teh tečajev se je udeležilo okoli 2500 fantov. Ob priliki teh tečajev so se ustanavljala okrožja fantovskih odsekov in volili

okrožni odbori, ki jih organizacija nikakor ne more pogrešati in ne sme zanemarjati, ker so njen važen vzgojni in tehnični činitelj.

Društvene prireditve

V društvenem delovanju zavzema odrsko udejetvovanje še vedno prvo mesto. Tovrstne društvene prireditve so društva najbolj zaposlile in je pri mnogih društvih opaziti škodljivo dejstvo, da so preveč časa in moči žrtvovala igranju, pri tem pa pozabljala na društvena predavanja. Za pravilno usmeritev podeželskih odrov je po svojih močeh centrala poskrbela. Omogočila je ustanovitve izposojevalnice ljudskih iger, kostimov in ostalih odrskih potrebščin. Iz skromnih začetkov se izposojevalnica vedno bolj razvija in bo v do-glednem času odgovarjala vsem zahtevam, ki so tako narasle, da bo treba za njo žrtvovati mnogo denarnih sredstev. Obnem bo pa treba v okvirju Prosvelne zveze ustanoviti Zvezo ljudskih odrov s posebnim odborom na čelu, ki bo posloval kot odsek centralnega odbora. Tozadeven predlog bo stavljen obnemu zboru. Društvenim sestankom in predavanjem, ki bodo po svoji vzgojni in izobraževalni vrednosti ostala prva skrb prosvelnih društev, je v teku leta dobro služila izposojevalnica skiptikonov in diapozitivov, ki je bila po obnovitvi Prosvelne zveze osnovana. Potrebe včlanjenih društev so tako narasle, da bo odbor, ki si je za to svrhu že zagotovil potrebna sredstva, to izposojevalnico razširil in toliko izpopolnil, da bo mogla zadostiti vsem potrebam.

Centralna prosvelna knjižnica v Mariboru

ki posluje osem let, ima sedaj 7748 knjig, in sicer 4171 slovenskih, 507 srbohrvatskih in 2841 nemških ter 229 drugih. Članov ima 1245 iz vseh stanov od inteligenta do delavca in kmeta. Ti člani so si v preteklem letu izposodili 23.680 knjig, knjižnico pa obiskali 13.000 krat. Svojo nalogo kot osrednja knjižnica Prosvelne zveze vrši s tem, da nudi društvenim voditeljem izbrana dela iz sodobne književnosti, da društvenim knjižnicam izposojeje knjige za četrtinsko izposojnino in jim v vseh knjižničarskih zadevah svetuje. Potrebe včlanjenih društev pa so tudi glede zahtev do osrednje knjižnice tako narasle, da je odbor sklenil osnovati potujoče knjižnice. Podeželskih društvenih knjižnic je 156, ki imajo okoli 70.000 knjig.

Roparski umor v Št. Ilju v Slov. gor.

Pismonoša Ludvik Šunko napaden in oropan — Bogat plen: 14.000 Din — Šunko je poškodbam podlegel

Maribor, 19. nov.

Snoči je bil v mraku izvršen v Št. Ilju v Slov. gor. hribov, ki je spraviel ves kraj v velikansko razburjenje. Na državni cesti je bil napaden in oropan stari šentiljski pismonoša Ludvik Šunko, katerega so roparji nezaveštnega pustili sredi ceste ter je po nekaj urah umrl za posledicami dobljenih poškodb.

Pošta v Št. Ilju je v vasi, ki je oddaljena kakih 15 minut pešhoje od kolodvora. Vsak večer nosi poštni sel pošto, ki se je čez dan nabrala, k večernemu mariborskemu vlaku. Cesta, po kateri gre poštni sel, ni sicer samotna, ker so skoraj vzdolž cele proge v bližini hiše, vendar je nekaj samotnejših prostorov, zlasti tam, kjer vodi cesta po znanem viaduktu čez železniško progo. Baš ta prostor so si izbrali zločinci za izvršitev roparskega napada.

Kako je bil izvršen napad

Kakor običajno, je tudi snoči odšel Ludvik Šunko okrog pol 7 zvečer iz Št. Ilja na postajo. Nosil je v poštni vreči poleg navadne pošte še 32 priporočenih pisem, dva navadna paketa ter 14.000 dinarjev, in sicer 9000 Din v bankovcih po 1000 dinarjev, 5000 Din pa je bilo v denarnem pisnu. V tem času je sedaj ob pol 7 že tema, povrhu pa je bila še snoči gosta megla, tako da je bila cesta čisto nepregledna ter so imeli zločinci lahko delo. Ko je prišel Šunko čez viadukt, se je bliskovito izvršil napad. Nekdo ga je udaril od zadaj iz zasede s tako silo z nekim trdim predmetom po glavi, da se mu je zamegnilo pred očmi ter se je zrušil nezavesten. Napadalcu so pograbili vrečo ter izginili v temi. Šunko je ležal kake četrt ure, preden je prišel prvi človek ter ga našel. Bil je to slučajno hlapec poštarja g. Sfiligoja. Takoj je videl, kaj se je zgodilo, poklical je ljudi in nesrečnega poštnega sla so spravili v bližnjo hišo ter pozvali zdravnika in orožnike.

Kaj je povedal Šunko

Z drgnjenjem in drugimi sredstvi se je posrečilo spraviti Šunka za hip k zavesti. Ni pa imel moči, da bi bil takoj govoril in le z največjo težavo je jedva razumljivo povedal orožnikom, da sta ga napadla dva neznanca človeka, oba srednje postave ter ga oba udarila. Potem pa je zopet izgubil zavest, iz katere se ni več prebudit. Okoli pol 12 ponoči je

Šunko izdihnil

Roparja sta mu zadala tako silovite udarce na glavo, da mu je eden presekal potarsko čepico. Pod udarci je počila lobanja ter ni mogla nobena zdravniška pomoč rešiti reveža pred smrtjo.

Čez leto dni bi šel Šunko v pokoj

Pokojni pismonoša Šunko je bil v Št. Ilju zelo priljubljen zaradi svoje velike vestnosti in marljivosti. Bil je že star okrog 60 let ter bi moral samo še eno leto služiti, da bi bil dosegel potrebna leta za pokoj, katerega se je že zelo veselil. Reveža je spremljala v življenju sploh nesreča. V letih po preobratu, ko smo imeli tudi še Spilje v naši lasti, je bil Šunko uslužben pri tamošnji pošti, pa je po nesreči nekoč padel pod vlak, ki ga je povozil. Dolgo je bil potem v bolnišnici, iz katere je prišel hrom na eno nogo, ter nato ves čas vršil službo poštnega raznašalca v Št. Ilju.

O roparjih ni sledu

Orožniki pa imajo že neke osebe na sumu. Ljudje, ki so izvršili rokovanjsko dejanje, so morali vedeti, da bo poštni sel nesel večjo vsoto denarja. Saj se v podeželskem kraju, kakor je Št. Ilj, ne zgodi vsak dan, da bi se odposlala po pošti

166 prosvelnih društev

Poleg živahnejšega delovanja starih društev, je bilo v tekočem letu zabeležiti še razveseljivo dejstvo, da so se ustanavljala nova društva, ki so stopila v življenje baš tam, kjer je bila potreba največja. V zvezi je sedaj včlanjenih 166 prosvelnih društev.

Odbor se je trudil ostati v stalnih stikih z včlanjenimi društvi. Zlasti je storil vse, da je mogel društva zadovoljiti, kadar so prosila za predavatelje. Zvezna pisarna je redno poslovala in je bila društvom z nasveti in dejansko pomočjo na razpolago. Za okraje v južnem delu naše škofije posluje ekspozitura Prosvelne zveze, ki se uspešno uveljavlja ter opravlja v naši organizaciji funkcijo.

Blagajniško poročilo je podal blagajnik g. Joško Maležič: Celokupna zvezina aktivna z izvršenim rednim letnim odpisom znaša 64.165 Din, ravno toliko tudi pasiva. Račun dohodkov in izdatkov izkazuje za znesek 304.81 Din več izdatkov kakor pa dohodkov. Celokupni letni promet je znašal 168.937.59 Din. Za nabavo novih knjig za »Prosvelno knjižnico« se je pa izdalo 21.526.50 Din.

Nato je bilo predčitano poročilo preglednikov računov, ki so našli poslovanje in knjige v redu iz predlagali obnemu zboru, da izreče odboru razrešnico.

Volitve

Sledile so volitve, za katere je g. župnik Presnik predlagal sledečo listo: Predsednik dr. Josip Hohnjec, odborniki: dr. Jeraj, dr. Sušnik, dr. Meško, J. Stabej, J. Maležič, M. Geratich in I. Camplin; namestniki: arhidijakon Fr. Tovornik, prošt M. Munda, Fr. Hrastelj, prof. Rihter, župnik Fr. Gomilšek, prof. Peter Kovačič, Janez Gašparič in Franc Kotnik; pregledovalci računov: dr. Jožef Mirt, dr. J. Kovačec in prof. Pavel Zivortnik; člani razsodišča: dr. Juvan, dr. Leskovar, dr. Bartol in dr. Kežar. Lista je bila sprejeta.

Razni predlogi

Sledili so predlogi, med katerimi sta bila sprejeta predloga, da se v okvirju Prosvelne zveze osnujeta **Pevska zveza** in **Zveza ljudskih odrov**. Pevska zveza naj bi se zlasti posvetila organizaciji društvenih pevskih odsekov in pričela zbirati narodne pesmi in razne prigodne narodne povelje. Tega narodnega blaga je še mnogo nezbranežga in bi bila škoda, če bi šlo v pozabljenje. Razvila se je živahna debata, ki je šla za tem, da bi se delo v naši prosvelni organizaciji še bolj poživilo in poglobilo. Predsednik je nato zaključil lepo uspeši občni zbor.

tolika vsota. Zaradi tega bo zasledovanje olajšano, še bolj pa zaradi tega, ker ima šentiljska pošta točne številke od oropanih tisočakov. Ker bodo roparji gotovo skušali spraviti denar čim prej v promet, objavljamo te številke tudi mi. Tisočaki nosijo sledeče označbe: L 0004—797; O 0338—033; O 00158—626; N 0299—840; A 0340—446; Z 0005—835; Z 00061—162; L 025—697; N 0615—954. Označenih je samo 9 tisočakov, onih 5, ki so bili v denarnem pisnu, pa ne. Ostali plen je obstojal, kakor že omenjeno, iz običajne pisemske pošte, dveh navadnih paketov in 32 priporočenih pisem. Roparji bodo to pošto kot nerabno blago gotovo kje na skrivnem kraju zavrgli.

Zločinci so povzročili s svojim gnusnim dejanjem v vsem kraju silovito ogorčenje. Ljudje je zlasti razjarilo, da so na tako bestialen način napadli starega poštnega sla, ko bi zadostoval samo majhen sunek, da bi slabotnega človeka onesposobili za borbo ter mu iztrgali vrečo iz rok. Na nogah je ves varnostni aparat na meji in tudi v Mariboru ter je upati, da se zločinci ne bodo dolgo veselili svojega plena.

— Pri zaprtju. motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Koncert Blaža Arniča

Slehernemu mlademu možu, ki čuti v sebi voljo in zmnožnosti, da sovrstnikom in svojemu narodu nekaj novega pove, so postavljene znatne ovire, preden se uveljavi, ena najhujših pa je, da nima imenac, to se pravi, da javnosti še ni dovolj znan in da se ljudje začudeno vprašujejo: »Kdo pa je to?« Ko pa ljudje končno spoznajo, da v možu nekaj tiči, mu dobrohotno priznajo: »Talent ima, nemara se bo še razvil«.

Blaž Arnič bi moral vsako takšno polovično priznanje odkloniti, zakaj on ni samo mlad talent, ki se bo šele razvil, on je že dozorel in resen umetnik, ki ne potrebuje nič več oporne palice kakšnega umetno ustvarjenega javnega mnenja, temveč stopa pred nas s svojimi dozorelimi skladbami. Ze lani, ko je Arnič prvič nastopil s koncertom na orgle, ki jih obvlada sam mojstrsko, je tako ugleden glasbeni kritik, kakor je g. stolni dekan Kimovec, ugotovil v Arničju pravo odkritje.

Blaž Arnič ima eno napako, ki v dandanjših časih, ko se tare komolec ob komolec, pogosto pomenja zavoro za ves razvoj in onemogočenje slehernega uspeha. Osebnost je namreč skromen in plah ter ga morejo tisti, ki pošteno mislijo z javnim mnenjem, skoraj izbežati iz njegove skromnosti. Sedaj, ko smo tik pred njegovim koncertom, bi bilo odveč opisati trnjevo pot mladega slovenskega umetnika, kako je študiral na Dunaju in drugih vemeleših, s kakšno ljubeznijo je ves čas gojil kompozicijo in igro na orglah, tej kraljici instrumentov, s kako globoko vnoem se posveča najbolj temeljitim in najširšim oblikam skladbe, kako je bil namah odrezan od kulturnega življenja, ko je v stiski prevzel mesto glasbenega učitelja v Bolu na otoku Braču, in s kako težavo se še dandanes trudi skozi življenje ter se bori za splošno priznanje svoje velike in resnične umetnosti.

Zato posebno opozarjamo občinstvo, ki ljubi resno, globoko glasbo, naj obišče drevi ob 8 simfončni koncert v stolnici. Na tem koncertu bodo izvajana dela skladateljev Premra, Kimovec in Arniča. Arnič bo svoja dela sam izvajal na orglah. Poleg tega pa bodo na sporedu tudi dela Dell' Boca in Regerja. Pri koncertu sodeluje orkester pod vodstvom g. D. M. Sijanca. Programe dobi občinstvo v Jugoslovanski knjižarni, trgovini Remec na Poljanski cesti in pri Košaku v Prešernovi ulici.

Drobne novice

Odkritje spomenika nadškolu dr. Fr. B. Sedeju

Sedejeva družina se bo spominjala pete obletnice smrti nadškola dr. Sedeja s postavitvijo spomenika v Stični v nedeljo, dne 29. nov. 1936. Stično je »SD« izbrala za kraj, kjer naj bi bil Sedejev spomenik, iz hvaležnosti do belih menihov za njihovo gostoljubje, ki so ga izkazovali dr. Sedeju in vsemu njegovemu osrednjemu seme-nišču v vojnih letih 1915—1918.

Vse posetnike odkritja spomenika naprošamo, da se z dopisnico prijavijo vsaj do torka, dne 24. t. m. društveni pisarni: Zrinjskega cesta št. 8, da moremo javiti v Stično vsaj približno, koliko ljudi bo na kosilu. Priglasje naj se še posebej oni, ki bi se radi peljali s avtobusom. Razume se, da bo avtobus odpeljal le v slučaju, da še ne zapade sneg. Zbirališče za avtobus bo v Tavčarjevi ulici ob pol 8 zjutraj. Avtobusna vožnja bo stala do Stične in nazaj ca. 18 Din.

Ako bo ministarstvo ustreglo naši prošnji in dovolilo četrtinsko vožnjo, bomo to še pravočasno objavili.

Proslava odkritja se prične približno ob pol 10 (po prihodu vlaka iz Ljubljane) s sv. mašo, ki jo bo daroval nadškof dr. A. B. Jeglič. Pri odkritju boeta govorila škof g. dr. G. Rožman in g. župnik Fr. S. Finžgar, nakar bo v prosvetni dvorani kratka akademija, pri kateri bodo sodelovali tudi znani tenorist g. Josip Rljavec ter proslavljena člana zagrebške opere: tenorist g. Mario Šimenc in basist g. Marijan Rus. Vsa slovesnost bo potekla tako, da bodo udeleženci imeli še čas za kosilo, nakar se bodo lahko s prvim popoldanskim vlakom odpeljali na svoje domove.

Koledar

Petek, 20. novembra: Feliks Valvaški, spoznavalec; Edmund.

Novi grobovi

† V Križah na Gorenjskem je mirno v Gospodu zaspala gospa Tončka Zaplotnik, soproga trgovca in gostilničarja. Pogreb bo v soboto ob pol 10. dopoldne na farno pokopališče. Naj ji sveti večna luč! Zalujocim naše globoko sožalje!

Osebnosti

— Iz Šoštanja se je te dni preselil odvetnik dr. Fran Terčič v Laško, kjer je otvoril odvetniško pisarno. Njegovo pisarno v Šoštanju je prevzel dr. Jože Gorčičar, odvetnik istotam.

ratura se je zvišala na Primorju in v zahodnih krajih. Najnižja temperatura je bila v Varaždinu in sicer 0 stopinj, najvišja pa v Bonetenu, 18 stopinj. Napoved za danes: prevladovalo bo oblačno vreme, deloma megleno. Deževalo bo na Primorju in v južnih krajih. Temperatura se bo zvišala zlasti na Primorju in jugu, a padla bo v ostalih predelih.

— Zapuščina v Ameriki. Dne 21. aprila 1936 je umrl v umobolnici Manhattan State Hospital v New Yorku Mihael Zidan, rojen 24. nov. 1869, baje neke v Istri ali na Primorskem. Zena Kati mu je umrla pred 7 leti. Imel je tri otroke, o katerih ni znano, kje bivajo. Pri pokojnem Zidanu so našli sliko s sledečim napisom: »Ljubi moj ata! Voštim Vam vse leto velikonočne praznike, da bi jih še mnogo let srečni in zdravi doživeli ne v tujini, ampak doma pri svojih, to Vam iz srca želi Vaš hvaležni sin Mihael!« — Župni uradi in drugi interesi se ne naprošajo, da sporočijo izseljenškemu referentu kralj. banske uprave v Ljubljani potrebne podatke o otrocih oziroma dedičih pokojnega Mihaela Zidana.

— Stalnost poštnih nameščenec: K tozadev-nemu članku nam pošilja pošto ravnateljstvo sledeče pojasnilo: Vsak p. t. t. uslužbenec, ki je bil po službeni potrebi premeščen h kak drugi pošti, je do danes še vedno dobil povrnjene potne in selitvene stroške ter po zakonu pripadajoče dnev-nice. Tudi oni p. t. t. uslužbenec, ki jih ravnateljstvo po službeni potrebi dodeljuje le začasno v službovanje k drugim poštam kot nadomestilo za obbolele, oziroma dopust izkoriščajoče uslužbenec, dobe vedno povrnjene potne stroške; le po zakonu pripadajočih dnevnic jim ravnateljstvo za ves čas njihovega začasnega službovanja radi nezadostnih kreditov pri najbližji volji ne more izplačati. Zato ravnateljstvo p. t. t. uslužbenecem po poteku petih, odnosno 10 dni, pripravnikom in slugam pa, ki opravljajo uradniško službo po poteku 20 ali tudi 30 dni začasnega službovanja — kolikor ima pač na razpolago kredita, priporoča, da se odpovedo nadaljnim dnevnici, kar store le v svojo korist. V nasprotnem primeru bi bilo namreč ravnateljstvo primorano telegrafsko staviti ministarstvu predlog, da se uslužbenec od vsega početka premesti v kraj začasnega službovanja. V tem slučaju bi uslužbenec izgubil prav vsako dnevnic, izvezemsi ono, ki jim pritiče na potovanju, vrhu tega bi pa dobivali še manjšo osebno doklado, ker se p. t. t. uslužbenec po veliki večini premešča s pošt in telegrafov v I. oziroma II. draginjskem razredu k poštam in telegrafom v III. draginjskem razredu. S stalnostjo poštnih nameščenec pa to vprašanje ni v nobeni zvezi.

Komedija „Gospa Polenska“ v filmu Ida Wüst, Theo Linggen, Inge List
Premiera v kino SLOGI - Danes!

KONTUŠOVKA

— Za občinske volitve dne 6. decembra t. l. je sodišče na Vranskem potrdilo dve listi JRZ, in sicer za občino Vransko z nosilcem Pečovnikom Francetom, posestnikom v Jeronimu, in za občino Polzela z nosilcem Turnškom Pankracom, dosedanjim županom.

— Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani razpisuje mesto asistenta-pripravnika pri inštitutu za rudarsko strojeslovje. Prosilec mora biti rudarski inženjer in ustrezati pogojem § 3. in 4. uradniškega zakona. Prošnje, opremljene po predpisih § 3. in 4. uradniškega zakona, je vložiti na rektoratu univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani do 15. decembra 1936.

— »Orna« zemlja. V uredbi o plačilu kmetijskih dolgov, se nahaja v srbskem besedilu izraz »orna« zemlja. Naš »Službeni list«, ki ima nalogo, prevajati uradno besedilo, je navedeni izraz namesto, da bi ga prevedel, prevzel v slovensko tako, kakor da bi ta beseda izvirala iz skupne besede »orati«. Prevajalcu izraz ni bil nikakor glado izpod peresa, sicer bi ne bil (vedoč, da Slovenci te besede dosedaj nismo poznali) v oklepaju pristavil še besede »za obdelovanje sposobne« zemlje. Beseda »oran« je popolnoma samostojna beseda, ki ni izpeljana iz glagola orati, niti nima zveze z njim; pomeni pa »pripravljeno za kaj«. Iz glagola »orati« je izpeljan pridevnik »orano«, (»orana«, »orano«) (drugačen naglas!) in pomeni v slovensčini »orán, zoran«. Očitno je tedaj, da je napačno prevzemati v slovensčino izraz »oran« (»orna«, »orno«) (torej s polglasnim »a«), ker bi vsak Slovenec pod to besedo razumel zemljo, ki se orje. Ta izraz pa je po smislu uredb preozek, ker misli srbski izraz pod to besedo ne samo njive (ki se orjejo), ampak tudi tista zemljišča, ki se ne obdelujejo (!), pa se dajo obdelovati (!). Kdor bo besedo »orna« zemlja razumel in pojmoval kot bi bila slovenska, ta bo ravnal napačno. »Službeni list« torej ne sme prevzeti te besede v slovensčino, ampak jo prevesti z več besedami in je prevod »za obdelovanje sposobne« primeren in dober izraz, dasi ni čisto točen. Srbi rabijo izraz »oran« (»orna«, »orno«) tudi takole: »človek oran za šahu«, kar bi mi rekli: »človek primeren za šaho« ali: »ki ima čut (smisel) za šaho«. Nikakor torej ne smemo prevzemati v slovensčino izraze, ki po zunanji obliki na videz izvirajo iz nam znane in razumljive besede, v resnici so pa samostojne besede s povsem drugačnim pomenom!

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15.495, 35. V. 35.

— Kmetiskim dolžnikom — občinam, hranilnicam in posojilnicam! Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča sledeče knjizice: Uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov, 3 Din; Pravilniki k uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, 6 Din; tiskovine: Potrdilo, s katerim se potrjuje, da je dolžnik res kmet (izdaja občina), komad 1 Din; Poziv denarnih zavodov kmetiskim dolžnikom, komad 25 par.

— Vremensko poročilo: Depresija s Srednje Evrope se je umaknila proti jugu. Znatno vpliv se čuti na jugozahodu Evrope in na Sredozemskem morju, kjer prevladuje oblačno vreme, deloma z dežjem. Del te depresije se je zadržal med Alpami in Karpati ter izliva dež in sneg v Nemčiji in Poljski. V ostalem delu Evrope se zadržuje pritisk, ki povzroča pretežno oblačno vreme s precej močnim mrazom v severni polovici Rusdija in Skandinavije. Jugoslavija: V Jugoslaviji je oblačno na Primorju in v južni polovici kraljevine. Tempe-

Kolikor trajajo — toliko so vredne!

Obleke iz našega blaga trajajo po več let, ne pa samo eno sezijo. Izbira torej ni težka.

Cene našega blaga za obleke so od 120— do 180— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ KOMP
PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

zakrpani. Pri znanih vrtilah naših gospodinj, ki vzorno ljubijo snago, čistočo in red, je ta pripomba sicer odveč, vendar naj kako izjemo opozori na dejstvo, da je usmiljenje tudi v tem, da siromaku podarimo snažne in porabne predmete. Ljubljanske gospodinj, ali Vas ne zebe v srce, če vidite hoditi siromake v zimi, ki že nastaja, brez perila, brez vrhne obleke, v raztrganih čevljih doma Vam pa morda delajo nadlego prav ti predmeti, ki jih reže potrebujejo? Urno pripravite kak dar, ko bo klicala mestna občina! Storiš boste dobro delo brez stroškov!

— Mohorjani, ki so naročili pri Prosvetni zvezi Mohorjeve knjige za l. 1936. se opozarjajo, da jih lahko dvignje vsak dan izven nedelje med 8 do 12 in od 2 do 6 v pisarni Prosvetne zveze, Miklošičeva c. 7., za poštnino in kulturni dar se plača 3 din. Istotam se naročajo knjige za bodoče leto.

Drvi ob osmih v stolnici
simfonični koncert
Blaža Arnič

— Na tirolske gore popelje hudomušni planinec g. prof. Janko Mlakar obiskovalce današ-njega prosvetnega večera, ki bo ob 8. uri v ve-randni dvorani hotela Union. G. predavatelj opi-suje zanimivo pot na južne tirolske gore zlasti na mogočnega orjaka Ortlerja. Predavanje je opre-mljeno s skriptičnimi slikami. Ponovi se vsled tega, ker je pri njegovem prvem predavanju nad polo-vico obiskovalcev odšlo, ker niso dobili več vstop-nice. Predprodaja vstopnic: Prosvetna zveza, Miklo-šičeva c. 7. sedeži 3 din, stojšča 2 din, za dijake 1 din.

— V Rokodelskem domu bo v nedeljo, dne 22. t. m. ob pol osmih zvečer akademija s pev-skimi in orkestralnimi točkami in z glasbeno-ese-nično interpretacijo Prešernovega »Krst pri Sa-vici«. Akademijo priredi kat. društvo rokodelskih pomočnikov v pozdrav novemu šestpetdesetemu žup-niku g. Alojziju Košmerliju, ki je društveni pod-predsednik. Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10—12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

— Kino Kodeljevo igra danes in jutri dvojni spored: »Smrti v oči« (Warner Oland) in »Igra z ognjem« (Paul Hörbiger).

— Ljudska knjižnica se je v zadnjem času spopolnila in nudi vsa novejša dela slovenske in nemške literature. Vpisnina znaša 5 din, izposo-jevalnina za deželo do 3 tednov 1—3 din, od knji-ge. S tem se nudi prilika zlasti podeželanom, da se poslužujejo bogate zbirke Ljudske knjižnice, ki posluje dnevno od 8—12 in od 2 do 7 ure zvečer.

Zapeka, lenivost črevesja
so vzrok mnogim boleznim, 2—3

ARTIN-DRAŽEJE Dr. Wandera

vzete zvečer, omogočajo drugo jutro lahko iztrebljenje.

Dobivajo se v vseh lekarnah v škatlicah po 12 dražej Din 8— in v vrečkah po 2 dražej Din 1'50.

Ogl. reg. pod S. br. 7724/34.

— Predavanje prof. dr. Šolarja. Podružnica Jugoslovanskega profesorskega društva v Ljublja-ni je za letošnjo sezono pripravil šest važnih sta-novskih predavanj, katerih prvo je bilo v sredo zvečer. O kulturi slovenskega jezika in njegovem pomenu za oblikovanje duševnosti srednješolca je govoril prof. dr. Jakob Šolar. Predavatelj je razvi-jal globoke misli v svojem predavanju, v katerem je poudarjal potrebo odločne slovenske izobrazbe in potrebo šole, ki naj služi narodu. Posebno mo-ramo pri mladem človeku vaditi dober knjižni iz-govor materinščine, odpraviti moramo nepotrebne tuje ter mladini vzgojiti ljubezen do slovenskega jezika. Zelo kvarno je tudi stlačenost pouka slo-venščine in srbohrvaščine v en jezik. Potrebno je smoteno delo, da ustvarimo znanstvene slovnič-e, stilistični slovar in še druga dela za napredek na-še ljube slovenske besede. Najbolj važno vpraša-nje slovenske kulture in slovenskega jezika pa so dobri učitelji, ki morajo imeti duha ljubezni do svoje materinščine. Občinstvo je nagradilo preda-vatelja z navdušenim odobravanjem.

— Nočno zborovanje natakarev. Ljubljanski uslužbeni kavarn, hotelov, gostiln in podobnih podjetij so začeli stanovsko gibanje, da izposlu-jejo čimprej kolektivno pogodbo, po kateri bi se njihov položaj končno uredil. V noči na večeraj so sklicali zborovanje v dvorano Delavake zbor-nice, ki je bilo prav dobro obiskano. To zboro-vanje se je pričelo okoli 3 ponoči ter je trajalo do solnčnega vzhoda. Predsednik natakarske orga-nizacije g. Stanko Renko je obširno pojasnil po-men kolektivne pogodbe, naglašal pa je, da se stanek ni nobena demonstracija proti delodajal-cem, pač pa le riprava za mirno in objektivno ureditev razmer, ki so nastale v teku časa. Po-vdarjal je, da so delodajalci vedno težje obre-menjani in da se morajo na to tudi uslužbenec ozirati, potem se bodo tudi delodajalci ozirali na uslužbenec. Po daljši in živahni debati so bili sprejeti predlogi, ki naj bi se vnesli v kolektivno pogodbo. Osebe, ki prihaja v dotik z gosti, naj bi si zaračunavalo 10%. Ako bi ta odstotek ob mesečnem zaračunavanju ne zadoščal za plačilo natakarskega osebja, naj bi doplačal delodajalec, minimalni dohodki pa bi bili: za plačilnega natak-arja v prvovrstnem obratu 2000 Din, v drugih obratih 1800 Din, za donalce 1800 Din v prvo-vrstnih in 1500 v drugih obratih. Ta plača naj se računa e hrano vred za ves dan. Sprejeti predlog bo sporočen Delavski zbornici. Gostilničarji za-drugi in Zbornici za TOI, g. banu pa bo posebna

delegacija predložila osnutek in ga zaprosila, naj po svojih močeh pripomore do uresničitve. Za-stopnik Delavake zbornice g. Golmajer je pri-pomnil, da je načelno proti 10% zaračunavanju, ker je uslužbenstvo nastavljeno od gospodarja in ne od gostov. Med drugimi govorniki je g. Novak iz Zagreba primerjal boje ljubljanskega natakar-kega osebja s bojem v primorskih mestih, kjer je bil na miren način dosežen sporazum. Po ži-vahni debati so se zborovalci razšli v sporazumu.

— Bojišne počitnice bodo izgubljene, če se dljaki sedaj, ko je zadnji čas, resno ne opre-mijo študija. Vendar se lahko zgodi, da vaš sin ali hčerka vkljub vsemu naporu ne izvozi. Morda jima manjka podlage, morda v šoli nista preveč po-slušna ali pa takoj ne razumeta razlage profesorja. Sedaj, ko še ni prepozno, vam priskoči na pomoč Akademski urad dela, ki vam brezplačno preskrbi inštruktorja. Oglasite se še danes v A. U. D. na univerzi. Za mal honorar nas naši, podpore potrebni tovariši, rešijo mučnih skrbi in vašim otro-kom počitnice.

— Prometna nezgoda na Poljanski cesti. Vče-raj ob pol 2 se je pripetila na Poljanski cesti v bližini Rdeče hiše manjša nesreča. Po Poljanski cesti je od Ambrozevega trga proti Krekovemu trgu vozil neki kmetijski voznik, za njim pa je vo-zil tramvajski voz. Voznik je vozil pravilno po desni strani. Tramvajski voznik je za njim zvonil, naj se umakne. Kmetijski voznik ga je ubogal ter je zavil na levo stran. V tistem trenutku pa je privozil od Krekovega trga drugi tramvaj narav-nost pred voz. Voznik drugega tramvaja je spoznal nevarnost ter je hitro zavrl tramvaj, vendar pa so bile tračnice spolzke, tako da je tramvajski voz še malo dresel dalje in se zadel v kmetijski voz. Nesreče ni bilo huje, kakor da je tramvaj razbil kmetiskemu vozu oje. Policija je ugotovila, da gre za nesrečno naključje in da nikogar ne zadene krivda pri tej prometni nezgodi.

Maribor

— Zasebni nameščenec in pokojninsko zava-rovanje. V sredo zvečer se je vršilo v dvorani Ljudske univerze zborovanje mariborskih zaseb-nih nameščenec, ki je bilo izredno dobro obis-kano. Večer je otvoril predsednik meststrokovnega odbora ravnatelj Gilvert ter podal kratek pre-gled zgodovine pokojninskega zavarovanja. Glavna točka sestanka je bilo predavanje ravnatelja Po-kojninskega zavoda g. dr. Vrančiča iz Ljubljane. Predavatelj je razpredel strokovno plat zavarova-nja ter podkrepil nujnost razširitve zavarovanja na vso državo, in sicer tako, kakor je to predlagal ministarstvu socialne politike naš Pokojninski za-vod in kakor je bilo to podčrtano na anketi meseca septembra v Zagrebu. Iz njegovega predavanja in iz izjavaj ostalih govornikov se je obnem kre-pko odražala misel razširitve zavarovanja tudi na nameščenstvo, ki še danes po zakonu ni primorano k zavarovanju — in to so predvsem trgovski sodruzniki. Tudi za pokojninsko zavarovanje de-lavstva so se izrekli vsi govorniki tega večera.

— Smrt kosi. V visoki starosti 87 let je umrl v Popovičevi ulici upokojeni sodni uradnik g. Mi-hael Feguš. — Na Koroški cesti 50 je pobrala smrt čevlarskega mojstra g. Blaža Pirša, ki je dosegel starost 66 let. Naj počiva v miru.

Jutri zvečer v gledališču premiera. Malo operet jugoslovanskega izvora je tudi v tujini ta-ko uspešno, kakor Albinijeva opereta »Baron Trenk«, ki jo vprizori mariborsko gledališče jutri zvečer prvič. Predstavo vodita kapelnik Herzog in režiser Rasberger.

— Ljudska univerza. Drvi predava v Ljud-ski univerzi lektor ruskega jezika na ljubljanski univerzi dr. Preobraženski o zapiskih Marije Bas-kirjeve.

— Obe nogi je izgubil pod vlakom in umrl. Koroški vlak, ki odhaja malo pred 6 iz Maribora, je v studenskem gozdu povozil mladega človeka. Našli so ga ljudje, ki so šli ob prog. Obe nogi je imel odrezani nad kolonom, bil pa je vendar še pri zavesti. Ljudje so poklicali mariborske reše-valce, ki so prepeljali nesrečneža v bolnišnico. Je to 19letni slikarski pomočnik Franc Šumer, ki je bil zaposlen v tekstilni tovarni Zelenka & Co. Ves čas med prevozom se je fant kljub strašnim bo-lečinam razgovarjal z reševalci ter je enega na vprašanje, ali je prišel slučajno ali pa namenoma pod vlak, rezko zavrnil: »Kaj pa vas to briga!« Tudi v bolnišnici ni hotel povedati, na kakšen na-čin je prišlo do nesreče. Iz rane, ki jo je imel na glavi, pa se da sklepati, da je sam šel pod vlak, vendar ga je lokomotiva odbila ter so mu kolena potem odrezala samo obe nogi. Zaradi velike iz-gube krvi pa je nesrečnež vedno bolj slabel ter okrog pol 10 dopoldne izdihnil.

Ptuj

Šofer izgini iz avtomobilom

V ponedeljek, dne 16. t. m. ie nenadno iz-ginil iz Brezje z osebnim avtomobilom šofer Le-opold Simonič. Avtomobil je bil last Franca Sir-ce, avtoprevozniskega podjetnika iz Ptuja. Šofer je vozil po deželi zastopnika trdke Schicht. — Osební avto je znamke »Ford«, tipa C-26, št. mo-torja 3761, avto je štirisedežen, sive barve in opremljen z evidenčno številko 2—1738/36. Avto-mobil je vreden 60.000 Din. Kdor bi e šoferju ali avtomobilu kaj vedel, naj sporoči proti nagradi ptujski policiji.

Poizvedovanja

Zenska rokavica, rjava, usnjata, je bila najdena. Dobi se v podružnici »Slovenca«, Miklošičeva cesta 5

Gospodarstvo

Naše železnice v letu 1935

Blagovni promet

	1934	1935	+ v % 1935 napram 1934
Povprečna eksploatac. dolžine prog	9.349,7	9.352,1	+ 0,03
Število tov. v tisočih:			
a) privatne	11.343	12.093	+ 6,61
b) režijske	4.011	4.280	+ 6,72
c) skupaj	15.354	16.373	+ 6,64

Število natovorjenih
vagonov 1.121.012 1.169.672 + 4,34

Dohodki od blagovnega
prometa v tisočih din 1.327.100 1.344.700 + 1,33

Izvozni, uvozni in tranzitni blagovni promet
čez prehodne obmejne in pristaniške postaje se je
povečal napram letu 1934 in to: izvozni za 2,62%,
uvozni za 12,14% in tranzitni za 11,22%. Od 18
glavnih vrst je bilo izvoženo 180,49% celokupnega
izvoza v %:

Oz obmejne postaje:	1934	1935
Djevdjelija	19,27	18,31
Rakek	17,52	13,93
Jesenice	13,26	12,27
Subotica	8,06	12,12
Koprivnica	5,69	11,89
St. Ilj	13,27	10,06

Je bilo uvoženo:

(od 18 glavnih vrst s 64,52%)	1934	1935
St. Ilj	22,41	22,52
Rakek	18,63	16,05
Jesenice	15,79	15,09
Bistrica—Boh. jezero	4,45	9,80
Djevdjelija	9,78	8,76
Subotica	7,36	6,65

Mednarodni promet čez pristaniške postaje je
značil: 1934 9,46%, 1935 9,47% od celokupnega
blagovnega (privatnega) prometa.

Inozemske direktne tarife za blagovni promet
so lani obstojale sledeče:

1. jugoslovansko-grška, 2. češkosl.-ital. (tran-
zit), 3. jug.-nemška, 4. jugosl.-romunska, 5. mad-
žarsko-jadranska, 6. češkoslovaško-jadr., 7. avstrij-
sko-jadranska, 8. jugosl.-italijanska, 9. jugosl.-češko-
slovaška in 10. jugosl.-bolgarska (molče podaljšana).

Ekonomska služba

Pod upravo ekonomskega oddelka stoje:

1. Tiskarna vozovnic v Belgradu za postaje
belgrajškega ravnanstva, 2. tiskarna vozovnic v
Ljubljani za postaje ravnanstev Ljubljane, Za-
greba, Sarajeva in Subotice ter 3. tiskarna v Su-
botici, ki tiska knjige in tiskovine za vsa ravnateljstva.

Amerika uvaja za
delavstvo starostno
zavarovanje

Do nedavna so v Zedinjenih držav Severne
Amerike dejali, ko so jim pripovedovali o soci-
alnih pridobitvah evropskega delavstva, da so vi-
soke plače najboljša delavska starostna preskrba.
Toda sedaj so se tudi v Ameriki razmere iz-
premenile in posebno zadnja velika svetovna kriza
je prisilila tudi Ameriko, da začne misliti na so-
cialno zakonodajo v evropskem obsegu, ker so
plače delavstva izredno padle in je postalo na mi-
ljone delavcev nezaposlenih.

Tako se ponavlja zgodovina, in Amerika mora
posegati po istih socialnih metodah v korist de-
lavstva kot je to delala in še dela stara Evropa.
Vprašanje je stopilo sedaj v odločilno fazo tudi
v Ameriki in listi poročajo, da je vlada poslala
3,5 milj. vprašalnih pol velikim in malim delo-
dalcem, kaj mislijo o starostnem zavarovanju
vega delavstva v Ameriki, katerega je v državah
okoli 26 milijonov. Po načrtu, ki ga ima pred-
sednik Roosevelt, bi plačal počenši s 1. jan. 1937
vsak delavec pol odstotka svoje mesečne,
istotoliko pa bi plačal tudi vsak podjetnik za
vsakega zaposlenega delavca. Ta prispevek pa bi
se postopno zviševal tako, da bi dosegel leta 1949
3% tako za delavca kot za delodajalca. Pokojnina
delavstva bi se potem izračunala po višini dohod-
ka delavca v prehodni dobi.

S tem bo Rooseveltu uspelo v marsičem omi-
liti socialni boj v državah, kar bo le v korist vsemu
gospodarstvu. Zanimivo je, da je delavsko sta-
rostno zavarovanje uvedla Nemčija že leta 1889.

Kulturni obzornik

„Čas“ 1936/37, štev. 1-2

»Čas«, znanstvena revija Leonove družbe, sto-
pa v svoje 31. leto. Na čelu te prve dvojne šte-
vilke stoji pomemben članek enega naših najbolj-
ših in najumnejših publicistov Fr. Terseglava o
znamenitem španskem politiku, sociologu in ve-
likem katoliku, skoraj konvertitu, Donosu Cortesu
z naslovom »Politik in videe XIX. stoletja«. Pri-
čo tega, da se tega velikega španskega antiliberal-
ca ter svoječasne zagovornika diktature laste
kot svojega predhodnika sedanje evropske dikta-
ture Hitlerjevega kova, skuša Tersegla pokazati,
da v Cortesu ni niti malo tega nacionalističnega
duha, ki vodi današnje diktatorje, temveč, da je
diktator po veliki španski revoluciji pred sto leti
zagovarjal samo kot prehodno dobo do ustavne
vladavine po vzoru angleške politike. Pisatelj ana-
lizira nekoliko blestevitih govorov tega politika, v
katerih nastopa proti liberalizmu ter predvideva
samo dve sili, ki bosta tekmovali za nadvlado v
propadajoči Evropi, namreč katolištvo in marksiz-
em; liberalizem pa je s svojo religiozno brez-
briznostjo propadla kriv. Videl je v duhu revolucije
v Rusiji ter jo prerokoval. Cortes je tip teo-
centričnega zmernega politika, ki vidi v pravem
katolištvu največjo sigurnost za pravo svobodo,
kjer pa katolištvo ne more prodrati, tam zavladajo
Corteso osvobodilci, z današnjega časa ter ga postavi-
lo kot genialnega videca za zgled poti iz današ-
njih stisk, ki pa ne pelje v sodobni fašizem. —
Doc. dr. Gogala je napisal »Nekaj misli o slo-
venski prosvetni politiki«, kjer definira nalogo
narodne prosvete ter razmerja do države v tem
smislu, da je država v službi narodne prosvete ter
mora skrbeti za njen precvet in razvoj v smislu
naroda. Druga točka pa je zahteva po depolitizaciji

Pregled poslovanja tiskarne v Subotici:

Izdatki	1934	1935
za regulirano osobje	87.120.—	87.635.—
za dnevnice	17.449.—	22.342.—
za delavce	1.917.884.—	1.796.601.—
za material	3.174.313.—	3.224.914.—
za ostale izdatke	29.798.—	33.353.—
Skupaj din	5.226.564.—	5.164.845.—
Vrednost izdatkov:		
Tiskovine	27.880.000.—	25.421.000.—
Casopisi	351.000.—	350.000.—
Legitimacije	67.000.—	138.000.—
Bloki	278.000.—	208.000.—
Knjige	230.000.—	277.000.—
Skupaj din	5.038.000.—	4.995.000.—

Finančna služba

Kreditni so bili lani vseh nemožnosti pravočasne-
ga sprejetja proračuna odmerjeni po proračunskem
letu 1934/35, to je v iznosu din 1.896.845.624.—
Skupaj z naknadnimi krediti je znašal proračun
1.913.501.228.— dinarjev. Ker so podatki uradne
statistike vseh uniformnosti in mednarodne unifika-
cije sestavljeni za koledarsko leto, statistika ne
prinaša primerjalnih števil za dohodke in izdatke.
Za proračunsko leto 1935 so znašali izdatki 1.811,7
milijonov dinarjev, z naknadnimi pooblastili 1.992,2
milijonov dinarjev. Dohodki pa so znašali skupaj
2.019,2 milijonov dinarjev. Ker je treba vpoštevati
letne odpise od vrednosti stalne imovine po čl. 12
zakona o železniški imovini, je nujno potrebno po
načelu racionalne ekonomije te odpise postaviti med
stalne izdatke, s čimer so se celokupni izdatki po-
večali na 2.097,8 milijonov dinarjev. S tem pa je
pokazan eksploatacijski koeficient s 103,89.

Osebnih izdatkov so bili razdeljeni na (milij. din):

	1934	%	1935	%
upravno službo	96,7	10,23	92,9	10,30
prometno službo	422,2	44,65	395,1	43,79
progovno službo	118,3	12,51	115,5	12,80
strojno službo	206,5	21,84	197,0	21,83
razne izdatke	101,8	10,77	101,8	11,28
Skupaj	945,5	100,00	902,3	100,00

Materijalni izdatki (milijoni dinarjev)

	1934	%	1935	%
upravna služba	9,3	0,90	8,3	0,69
prometna služba	19,1	1,85	24,9	2,08
progovna služba	206,3	19,95	199,6	16,70
strojna služba	558,3	58,99	611,2	51,12
razni izdatki	241,0	23,31	175,9	14,72
izguba na vrednosti stalne imovine	—	—	175,6	14,69
Skupaj	1.034,0	100,00	1.195,5	100,00

Zmanjšanje osebnih izdatkov v lanskem letu
napram 1934 znaša 43,2 milij. din (4,57%) in pove-
čanje materialnih izdatkov 161,5 milijonov din
(15,62%). N-g.

Kdo več uvaša iz Jugoslavije: Češkoslovaška
ali Nemčija.

Jugoslovanski kurir prinaša tele zanimive
podatke o tem, kdo več kupuje od nas ali Nem-
čija ali Češkoslovaška. Ker so zanimivi tudi za
našo javnost, jih v naslednjem prinašamo:

V prvih 9 mesecih je znašala pasivnost naše
trgovine s CSR 175,9 milij. din, z Nemčijo pa
341,1 milij. din. Pasivnost z Nemčijo je torej dva-
krat večja kot z Češkoslovaško.

Če se upoštevata, da ima Nemčija 70 milijonov
prebivalcev, Češkoslovaška pa samo nekaj nad
15 milij. prebivalcev, potem je v prvih 9 mesecih
letoš kupil vsak Nemec pri nas blaga za 47,70 din.
Vsek Čeh pa za 192,40 din. Nasprotno pa je vsak
Jugoslovjan kupil v Nemčiji letos v prvih 9 me-
secih blaga za 244,70, v CSR pa za 241,27 din. —
Te številke kaj nazorno pojasnjujejo velik po-
men naše trgovine s CSR.

Podružnica Privilegirane agrarne banke v
Ljubljani. V Ljubljani je dopotoval uradnik Pri-
vilegirane agrarne banke, da uredi vse potrebno
za ustanovitev podružnice. Po poročilu »Jugoslav.
kurirja« bodo ostali uradniki bančne podružnice
na novo imenovani, ker so dekreti o dosedanjih
postavitvah uradništva preklicani.

Letošnja gradbena delavnost v Belgradu. Le-
tos je po podatkih Jugoslovanskega kurirja v Bel-
gradu prijavljenih za zgradbo 390 novih zgradb
v skupni vrednosti 124.770.000 Din. V zadnjih letih
je bila gradbena delavnost v Belgradu naslednja:
1930: 192,0 vrednost 153,9, 1931: 185,5, 1932: 253,7,
1933: 152,4, 1934: 81,7, 1935: 68,9 in letos že 124,7
milijonov dinarjev.

Tvoje perilo je pa res lepo!

Z LUX OM

Borza

Dne 19. novembra 1936.

Denar

V zasebnem kliringu se je angleški funt okrepil
na ljubljanski borzi na 240,75 denar, na zagrebški
borzi na 239,97—241,57, na belgrajski borzi pa na
240,70—242,30.

Avstrijski šiling je ostal v Ljubljani neizpre-
menjen na 8,64—8,74, v Zagrebu je narasel na
8,5750—8,6750, v Belgradu na 8,5717—8,6717.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31,40—32,10,
v Belgradu 31,75 blago.

Italijanske lire so nudile v zasebnem kliringu v
Zagrebu in Belgradu po 2,60.

Nemški čeki so se v Ljubljani okrepili na 14,12
do 14,32, v Zagrebu na 14,0750—14,2750, za ultimo
novembra na 13,96—14,16, za sredo decembra 13,95
do 14,15, za konec decembra na 13,8950—14,0950.
V Belgradu so beležili 14,0033—14,2333.

Ljubljana. — Tečaj i s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2342,67—2357,26
Berlin 100 mark	1743,03—1756,91
Bruselj 100 belg.	733,20—738,27
Curih 100 frankov	996,25—1003,52
London 1 funt	211,63—213,69
Newyork 100 dolarjev	4303,51—4339,83
Pariz 100 frankov	201,52—202,90
Praga 100 kron	153,33—154,44
Trst 100 lir	227,70—230,78

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kom-
penzacij 3.241.755 din.

Promet na belgrajski borzi je znašal 1.442.000
dinarjev.

Zürich 19. XI. 1936. Belgrad 10.—, Paris 20,23,
London 21,266, Newyork 435,125, Bruselj 73,575,
Milan 22,925, Amsterdam 235, Berlin 175, Dunaj
77,70 (81,275), Stockholm 109,65, Oslo 106,85, Ko-
penhagen 94,95, Praga 15,39, Varšava 84,75, Bu-
dimpešta 85,75, Atene 3,90, Carigrad 3,45, Bu-
karšta 3,25, Helsingfors 9,38, Buenos-Aires 1,21.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 84,75 do
85,75, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 377
do 380, begluške obveznice 69—70, 8% Blerovo
posojilo 86—88, 7% Blerovo posojilo 77—78, 7%
posojilo Drž. hip. banke 87—89.

Zagreb: Državni papirji: 7% investicijsko po-
sojilo 85—85,75, agrarji 50—52, vojna škoda promp-
tna 379—380 (380, 381,50), begluške obveznice
69,75—70, dalm. agrarji 65—65,75, 8% Blerovo po-
sojilo 87—87,25 (87), 7% Blerovo posojilo 76,62
den., 7% posojilo Drž. hip. banke 88 den., 7%
stab. posojilo 85,50 den.

Delnice: Priv. agrarna banka 193—196, Trbo-
veljska 230 den., Isis 15 den., sladk. tov., Vel.
Bečkerek 70 den. Osj. sladk. tov. 155—160, Našice
1000 den. Jadranska plovdba 330 den., Dubro-
vačka 235 den., Gutmann 50 den., Danica 35 den.

Belgrad: Državni papirji: 7% investicijsko po-
sojilo 85,50—86,25 (85,75), agrarji 49,50 den., vojna
škoda promptna 377—377,50 (378, 377), 12. 375,50
—376,50 (376), begluške obveznice 69,50—70, 67,75
—68,25, 68), 8% Blerovo posojilo 88,25 den., 7%
Blerovo posojilo 76,25—77, 7% posojilo Drž. hip.
banke 88 den., 7% stab. posojilo 85 den.

Delnice: Narodna banka 6980—7000 (6980),
Priv. agrarna banka 194,50—195,50.

Žitni trg

Novi Sad, 19. nov. Vse neizpremenjeno. Ten-
denca mirna. Promet srednji.

Živina

Sejem v Kranju, 16. nov. Voli I. vrste 5 din;
voli II. vrste 4,50 din; voli III. vrste 4 din; telice
I. vrste 5 din; II. vrste 4,50 din; III. vrste 4 din;
krave I. vrste 4,50 din; II. vrste 4 din; III. vrste
3,50 din; teleta I. vrste 7,50 din; II. vrste 7 din;
prašiči špeharji 9,50 din; prašiči pršutarji 9 din
za 1 kg žive teže. Meso: Goveje meso I. vrste 8 do
10 din, II. vrste 8—10 din, III. vrste 6—8 din za
1 kg; svinjina 16 din, svinjska mast 18 din, sla-
nina 18 din za 1 kg. — Cene kmetijskih pridel-
kov: pšenica 192 din, ječmen 176 din, rž 178 din,
oves 186 din, koruza 138 din, fižol 246 din, krom-
pir 75 din, lucerna 1800 din, seno 70 din, slama
44 din, jabolka I. vrste 500 din, jabolka II. vrste
400 din, jabolka III. vrste 300 din; češnje, suhe,
I. vrste 1000 din, II. vrste 900 din, III. vrste 800
dinarjev; pšenična moka 300 din, koruzna moka
250 din za 1 met. stot. — Kože: Goveje sirove
kože 13 din, telečje sirove kože 15 din, svinjske
sirove kože 6 din za 1 kg. — Čisti med 24 din,
neprana volna 24 din, oprana volna 32 din za
1 kg. — Mleko 2 din, vinski mošt iz kvalitetnih
vrst grozdja 10 din, finejšje kvalitno vino 16 din,
navadno vino 10 din za 1 liter.

men kot gradivo k slovenski politični zgodovini,
toda kot znanstveni dokument so pisani v izvir-
niku, to je v nemščini. — V »Obzorniku« je pre-
veden nagovor sv. očeta na španske izgnance. Bo-
gat pa je oddelek za ocene, kjer so ocenjene sle-
deče knjige: II. evharistični kongres (Fabjan),
zbirka Nebeške rože (drf), Misijonski koledar
(I. F.), Vidmarjev Oslovski most (Ušeničnik), Me-
likova Slovenija (Bohinec), Zwitterjevo Prebival-
stvo (C), Karlovskov Slovenski ornament (Ložar),
Cankarjevi Zbrani spisi XIX. zv. (J. D.), Detelovo
Zbrani spisi II. zv. (J. D.), Finžgarjevi Zbrani
spisi VIII. zv. (dr. I. P.), Bevkova Kresna noč,
Vihar (dr. I. P.), Jurčič-Koblarjev Deseti brat
(dr. M. Gorjanc), Širokova Kapelica (dr. I. P.),
Petančičeva Dva apostola (dr. I. P.), Vahenov
Esperanto, Hommes Lebens- und Bildungsphiloso-
phie als völkische und katholische Aufgabe (Go-
gala), Wild Geist vom Berge Karmel (dr. p. R. T.)
ter de Geuser, Briefe in den Karmel (dr. p. R. T.).
— To je bogata vsebina te prve dvojne šte-
vilke »Časa«, revije, ki jo najtopleje priporočamo.
Letno stane 60 din. Uredniki so dr. J. Fabijan,
dr. I. Ahčin in dr. St. Gogala.

Skladba slovenskega komponista v Bolgariji.
Kakor na političnem, tako se nam tudi na kulturnem
polju bratje Bolgari vedno bolj približujejo.
Koncerti slovenske pesmi, ki so se zadnja leta
vršili po Bolgariji, so pustili za seboj globok vtis.
Se z večjim zanimanjem pa moramo pozdraviti
dejstvo, da so si začeli celo sami prisvajati melo-
dijo lepe slovenske pesmi. Ker v svoji glasbeni
umetnosti nimajo zadosti domačega blaga, zato
morajo seči po tujem. Tako so se doslej zelo po-
služevali italijanskih in nemških cerkvenih skla-
dateljev in zadnje čase so prišli tudi do naših.
Tako imajo »Tantum ergo« slovenskega skladatelja
Gregorja Riharja, a najnovejši čas jim je prinesel
tudi, da so že pred kratkim zapeli »Slovensko ma-
šo« prof. Matije Tomca, ki sta jo letošnjo poletno
prevedla v bolgarsko bivača dijaka omenjenega

komponista. Zdej poje mašo vsako nedeljo ob 10
ur cerkveni pevski zbor plovdivske stolnice pod
vodstvom stolnega župnika gospoda Sačova. Sklad-
ba je dobro naštimana in ljudje strmijo ob njeni
prisrčnosti in lepoti.

V načrtu imajo še nekaj del slovenskih cer-
kvenih skladateljev. Zlasti za božič bi radi naštu-
dirali nekaj lepih pesmi, ki jih Bolgari nimajo v
veliki meri, in mi jim na tem mestu prav iz bratskega
srca želimo veliko uspeha.

L. M. Škerjanc: 24 diatoničnih preludijev. Za
našo glasbeno kulturo je brezdvomno zelo dobro
znanje, da je pričela cveteti mladinska glasba,
in ne le v izvajalnem, temveč izrazito tudi v
ustvarjalnem pogledu. Tako se slovenski mladini
odpira vedno širša možnost domačega glasbenega
življenja poleg vokalnega tudi na instrumentalnem
polju, kar je še posebno razveseljujoče. Razvija
se zlasti klavirska literatura, kot kaže edicija
Glasbene Matice, v kateri je sedaj izšlo tudi »24
diatoničnih preludijev«, ki jih je napisal mladi
Lucijan M. Škerjanc. Kot izjavlja na uvodnem me-
stu še avtor sam, je namenjeno to delo mladini
predvsem z ozirom na njeno glasbeno vzgojo. In
sicer je v okviru 24 skladb različnih durov in
molov, ki so pisane za pet pretov vsake roke v
njeni nepremičnem položaju, podano vezbanje za
gibčnost in samostojnost posameznih prstov. Kar
je pri tem posebno vredno, — da daje v skladbah
množico iskrenega otroškega občutja, da se po-
kušajo približati domačim razpoloženjem in da
pri vsem s pravo previdnostjo posegajo za moder-
nejšim izrazom in to s spoštljivostjo do čiste gla-
sbene zakonitosti, — vse to jim daje samo lepo
priporočilo na pot do otroških domov, ki jih bo ta
mladinska zbirka lahko res lepo poživila. Saj je v
njej podanih v okviru 24 preludijev tudi 24 prav
različnih in živo zajetih razpoloženj, od katerih si
je vsako našlo svoj lepi in otroku dojemljivi izraz.

V boj za naše časopisje!

Krvavi boji za Madrid

Rdeči se umikajo

Boj za Madrid: General Varela (gologlav) poveljnik oblegajočih belih čet, s svojim štabom študira zemljevid.

Poročilo nemškega časnika, ki se mudi pri četah belih, priobčeno v nemškem dnevniku »V.B.«, se glasi:

Tudi v torek so beli z nezmanjšano silo nadaljevali obstreljevanje oporišč rdečih marksistov, ki so se zabarikadirali v mnogih hišah, med drugim tudi v zgodovinsko slovečih palačah glavnega španskega mesta. Poročilo nemškega časnika je napisano in datirano na madridski fronti 18. novembra.

Ranjenci, ki so se vrnili iz bojev v univerzitetnem mestu, poročajo, da so marksisti v vsaki veliki stanovaški hiši postavili po 2 do 4 strojne puške. Zato morejo beli v notranje mesto prodirati le korak za korakom. Zelo pa jim pri tem pomagajo odelki tankov, kateri so za ulične boje izpopolnjeni z metalci plamenov.

V noči od ponedeljka na torek so bela letala trikrat bombardirala južni del mesta, ki meji na reko Manzanares ter leži med postajo Delicias in Toledskim mostom. Letala so metala bengalične luči ter baklje, katere so jasno razsvetljevale južno mesto ter s tem odkrivalle cilje za belo topništvo. V torek zjutraj je napadel oddelek, kateremu je poveljeval polkovnik Barron, prekoračil reko Manzanares zraven razstreljenega Toledskega mostu ter vdrl v del mesta, ki se imenuje Calle de Toledo.

Okoli poldneva pa sta skoro istočasno na dveh različnih krajih mesta nastali dve močni eksploziji. Nad kraljevim gradom so se dvigali debeli oblaki črnega dima. Madridska komuna je zaradi napredovanja belih razstrelila prvi del tistih poslopj,

katere je že poprej z dinamitom podminirala. Sicer pa je v torek začelo delovati težko topništvo belih. 21-centimeterski top belih je obstreljeval okolico zahodno od severnega kolodvora, da onemogoči vsako nadaljnje delovanje oklopnemu vlakcu, ki stoji na severnem kolodvoru. Sicer pa mora ta rdeči oklopni vlak voziti samo še po 500 m dolgih tračnicah, ker so mu vso drugo progo beli že presekali.

Bela letala so zato v noči od toka na sredo na novo napadla Madrid. Na več mestnih delov so metala težke bombe, katere so povzročile mnogo eksplozij in požarov. Glavni trg v Madridu je Puerta del Sol. Tamkaj v bližnjih ulicah gori več hiš. Gasilci ne morejo več biti kos svojim nalogam. Ljudje so se poskrili v kleti in v predore podzemeljske železnice.

Poleg tega poročajo, da se je v torek popoldne belim posrečilo dognati postojanke dveh rdečih protiletalskih baterij. Rdeči so, ti dve bateriji nastavili na strehah dveh bolnišnic. Ti dve bolnišnici sta »Hospital General« in »Hospital San Carlos«. Ko se je zmrčilo, sta prigrmeli dve verigi bombnih letal belih ter so zažgale rdeče utrdbe. Tudi najmočnejše marksistične utrdbe v severnem delu Madrida, glasovita jetnišnica ter vojašnica Montana sta zvečer že goreli. Tega pa niso povzročile samo bombe belih letalcev, ampak tudi dinamit rdečih, ki razstreljujejo svoje utrdbe, ker vidijo, da se ne morejo več držati.

Rdeči so samo v torek izgubili najmanj 2 do 3.000 mož.

Bele španske čete so zasedle kraj Alcoron pri Madridu.

Judovski maršal v Palestino

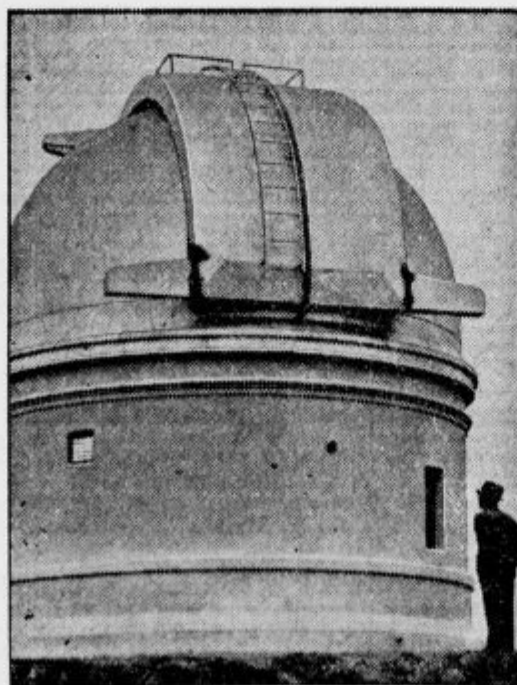
Iz Varšave poročajo, da je tamkajšnji židovski odvetnik Viljem Rippel organiziral večji oddelek mladih Judov med 18. in 22. letom, jih vojaško opremil ter se z njimi napotil proti Palestini. Ta judovski oddelek, ki je bil drugače ves vojaško napravljen in organiziran, samo da ni imel orožja, pa so zunaj Varšave ustavili orožniki ter ga razgnali. Judje so hoteli korakati do Konstante v Romuniji, se tamkaj ukrati na ladjo ter se potem prepeljati v Palestino. Med potjo so upali dobiti dotok novih udeležencev, tako da bi nazadnje prišlo v Palestino na tisoče vojaško opremljenih Judov. S tem pohodom so hoteli demonstrirati zoper najnovejši ukrep, ki prepoveduje nadaljnje naseljevanje Judov v Palestini.

25 milijard za reklamo

Na Angleškem izdajo vsako leto za reklamo nič manj kakor 25 milijard dinarjev v našem denarju, kakor poroča angleška statistična revija »Statistical Review of Press Advertising«. Ta denar, ki gre na Angleškem za propagando vseh vrst, je tako velik, kakor pri nas dva državna letna proračuna. Večja polovica tega silnega denarja gre vsako leto za velike oglase v listih, med tem ko manjša polovica odpade na tako zvane male oglase.

Za smeh

Družba se je pogovarjala o nekem gospodu, na kakšnem glasu je. Eden pravi: »Ali pa ta človek uživa kje kaj zaupanja?« Tako ga potolaži drugi, ki mu pojasni: »Tisto pa! Prepričal sem se, da ima povsod dolgočasje.«

Daljnogled v premeru 5 m je dobila zvezdarna na gorovju Palomar pri San Diegu.

Zahtevajte povsod naš list!

O angleškem kralju Edvardu VIII.

Kralj zaščitnik revnih

Angleški kralj Edvard VIII. je že kot prestolonaslednik bil pri vseh svojih rojakih zelo priljubljen. To je znova prišlo do izraza sedaj, ko se je naenkrat odločil, da odpotuje v južni Wales, kjer je menda največ revščine med tamkajšnjimi rudarji. Način njegovega popotovanja je kar demonstrativen. Listi se izprašujejo, kaj kralj s tem obiskom tamkajšnjih revežev namerava. Eni trde, da hoče kralj s tem obrniti pozornost vse angleške javnosti na tamkajšnje razmere ter jo tako prisiliti, da bi se bolj brigala za socialne razmere rudarskega delavstva. Ni čudno, če sedaj vsa angleška javnost in ves tisk kar tekmujejo, kdo se bo bolj zanimal za južni Wales. To zanimanje je že kar smešno, kaže pa, kako hočejo angleški nosilci javnega mnenja v tej stvari kralju ustreči. Tudi poslanci so sedaj vsi iz sebe za waleške rudarje. Tako je kralj dosegel, kar je hotel, ako je s svojim popotovanjem res hotel doseči samo to in nič drugega.

Vsekakor je ukrep angleškega kralja zelo značilen zanj. Še ko je bil prestolonaslednik so se vsi Angleži zavedali, da bo njegovo vladanje nekaj nenavadnega. Obdali so ga s polno legend in anekdot, prisojali so mu, da je kralj mode in kdo ve, kaj še vse. V resnici pa njegovo nenavadno obnašanje kot prestolonaslednik ni bilo nič drugega, kakor pa volja, da bi čim preprosteje živel, torej tako kakor živi njegov povprečni državljan. Modni kralj ni bil v resnici nič drugega, kakor preprosti in skromen človek, ki se resno pripravlja za svojo bodočo nalogo. Ze zelo zgodaj si je sam ustvaril naloge, ki čakajo modernega vladarja. Kar ga sedaj vodi v Wales, ni preračunana gesta ali

kaka baharija, ampak zavest moža, ki si je svoj življenjski nazor ustvaril daleč stran od plemiškega življenja, da je kralj v resnici samo služabnik naroda in države. Ze kot waleški princ se je večkrat neznan pomešal med revne ljudi. Ko je leta 1932 popotoval po Evropi, je prišel tudi v Hamburg, kjer je takoj odšel na sprehod po delavskih okrajih, da bi spoznal razmere v tem nemškem mestu.

On ne mara kake slovesne državne obleke, ampak se najraje nosi kakor navaden človek v dobro narejeni civilni obleki. Kralj Edvard je zato tako preprost, ker si je nadel nalogo, postati zaščitnik in varuh revnih in zatiranih zoper tiste, ki so doslej uživali vse predprave. Zato trdovratno povsod išče stikov z malimi ljudmi. Med svetovno vojsko je bil z navadnimi vojaki spredaj v strelskih jarkih. Nihče ga ni mogel pregovoriti, da bi med vojsko pazil na svoje dragoceno življenje. Kadar kje obiskuje kake vojaške posadke, nikdar ne pozabi stopiti v vojaško kantino, kjer skupaj z navadnimi vojaki prepeva vselej vojaške pesmi angleških vojakov. To ni tista navadna priljubljenost visokih ljudi, ki se ponižajo do nižjih. Vsak, ki je kdaj bil priča takega takega kraljevega obiska v kaki taki družbi, je videl, da se kralj zabava z ljudmi docela neprisliljeno. Ta svoj redki dar bo brez dvoma izbral tudi sedaj ob svojem obisku waleških rudarjev. Šele kadar se bo vrnil v London, se bo videlo, kaj je kralj prav za prav s tem obiskom nameraval. Kralj Edvard bi pač ne bil nekdajni princ Waleški, ko bi za temi njegovimi ukrepi ne bili skriti njegovi načelni sklepi in nameni.

Italijani grade ceste v Abesiniji. Ta cesta vodi v Grimo.

Za svetovno razstavo v New-Yorku

Leta 1939. bo v New Yorku svetovna razstava, na katero se to velemesto že sedaj vneto pripravlja. To bo prva razstava v tem mestu iz leta 1853. Zato pa hočejo Newyorčani, da bo ta svetovna razstava po velikosti, po arhitektonskem delu ter po svoji vsebini prekosila vse dosedanje svetovne razstave.

Obširno ozemlje v Flushingu, severozahodnem koncu otoka Long Island, bodo z novimi zgradbami, parki in dovoznimi cestami docela spremenili. Bodoče razstavišče bo obsegalo celih 400 hektarjev zemljišča ali po ameriško 1216 akrov. To je po naših pojmihi že pravo veleposestvo! Vsi vodilni ameriški inženjerji že delajo načrte, kako bodo ta ogromni prostor zazidali in preuredili. Vse razstavne naprave so doslej preračunane na 125 milijonov dolarjev, kar je v našem denarju nad 6 milijard dinarjev.

Ustanovljena je posebna družba za razstavo, ki bo še letos izdala za 25.500.000 dolarjev obligacij. To je temeljna glavica. Računajo pa, da bo razstavo obiskalo vsega skupaj 50 milijonov ljudi. Ob parkih, ki bodo na razstavnem prostoru, bo imelo prostora 30.000 avtomobilov.

Namen te velikanke svetovne razstave pa je ta, da hoče z njo Amerika pokazati, kako je v teku 150 let, odkar je 30. aprila leta 1789. nasto-

Rešitev Nagradne križanice

z dne 15. novembra 1936:

Vodoravno: 1. predeno, 7. siromak, 13. rabin, 14. obok, 16. obara, 17. iver, 18. obirač, 20. atom, 21. lan, 22. vdor, 23. arak, 25. ime, 26. en, 27. mreža, 29. liker, 31. al, 32. pirh, 34. Rebeka, 35. sipa, 37. ogon, 39. svečan, 41. Egon, 43. ca, 45. žival, 46. atomi, 47. pa, 48. erg, 50. telo, 52. kuga, 53. Sap, 54. Peru, 56. Tevere, 57. Paka, 58. enota, 60. cipa, 61. cinek, 62. Kobarid, 63. Amerika.

Navpično: 1. Prilep, 2. ravan, 3. eben, 4. dir, 5. en, 6. Obir, 7. Sora, 8. ro, 9. oba, 10. mati, 11. aroma, 12. kamela, 14. oboževalec, 15. karikatura, 18. oder, 19. čaka, 22. vrh, 24. kes, 27. mrož, 28. Abel, 29. leča, 30. Riga, 33. Ig, 36. Po, 37. ocep, 38. nit, 39. svet, 40. noge, 41. Ema, 42. napaka, 44. areno, 47. Rakek, 49. grob, 51. Ovid, 52. Kepa, 53. sani, 55. uta, 57. pir, 59. ar, 61. ce.

Izmed onih, ki so križanico pravilno rešili, so bili izžrebani v četrtek 19. novembra ob 3. pop. sledeči izžrebanci:

1. Ravnik Jakub, Lesce št. 92.
2. Zagorjan Dušan, Cerknica.
3. Meze Jakob, delavec, Crna vas 155, p. Ljubljana.
4. Urek Ljubomira, trg. sotrudnica, Ljubljana, Hotimirova 13.
5. Cernič Ivan, Hrvatski trg 4-I, Ljubljana.
6. Hudovernik Rozalija, Ljubljana, VII. Milčinskega 63-I.
7. Kranjc Vida, Smartno ob Paki.
8. Jesenovec France, profesor, Ljubljana, Vodovodna cesta 24.
9. Prešeren Slavko, Ljubeljska c. 7, Tržič.
10. Urbančič Valentin, Ljubljana, Pleteršnikova ulica 11.

Za prihodnjo pravilno rešitev križanice je zopet razpisanih 10 nagrad v obliki onemesečnega brezplačnega pošiljanja »Slovenca«.

Rešitev zlogovnice:

Lepopisje, nogometiš, banalnost, Jezuzalem, vretenčar, agronomija, ovčarstvo, amfiteater, redovnica, žalostinka. — Lenoba je vragova mreža.

Rešitev besedne uganke:

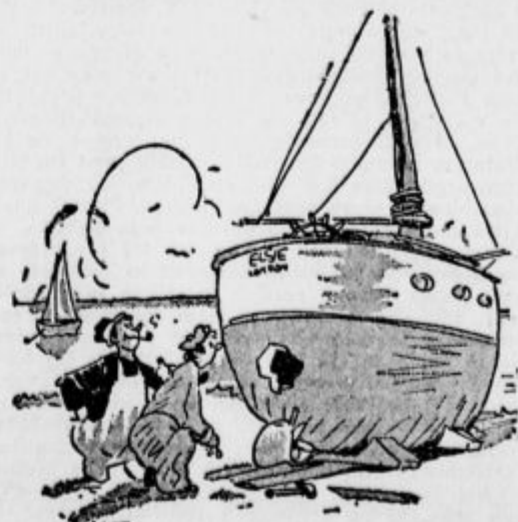
Belje, zelje, Celje, želje.

pil svojo službo prvi ameriški predsednik Washington, med tem časom napredovala. Ta razstava naj pokaže, kaj je v teh 150 letih Amerika storila za napredek in javno blaginjo, obenem pa naj razstava poda tudi smernice za nadaljnji napredek. »Orodje današnjosti naj v smislu ameriških načel o demokraciji in svobodi pripravlja boljši svet za jutri.« To je geslo te svetovne razstave.

Poleg vsega tega, kar naj pokaže napredek, pa bo na razstavi vse polno gledališč in koncertnih dvoran ter drugih zabavišč. Ta del razstavnega mesta se bo raztezal ob vsej morski obali, ki je dolga poldrugi kilometer ter se bo v njih zabavalo lahko milijone ljudi. Na razstavi bodo zastopani vsi narodi sveta. Ko pa bo razstava končana, bodo razstavne naprave v vsem obsegu ostale kot javni park mesta New Yorka, kamor se bodo hodili zabavat prebivalci tega orjaškega velemesta.

Pogumen krotilec tigrov

Kakor poročajo curiški listi, se je preteklo soboto v curiškem knie zgodila nesreča, ki bi bila lahko smrtna, ko bi krotilec ne bil tako pogumen. Njegovi tigri že cel teden niso nastopili. Ko jih je preteklo soboto njihov krotilec Trubka prignal v manežo, sta se sprla dva tigre ter se začela klati. Takoj je posredoval krotilec Trubka ter ju hotel ločiti. V istem hipu pa se je v krotileca zagnala tigrinja in ga napadla od zadaj. Planila mu je na hrbet ter sta pri tem padla na tla žival in krotilec, katerega je tigrinja ugriznila v tilnik. Krotilec je napel vse sile, da bi se rešil iz tigrovih krempljev, kar se mu je nazadnje tudi posrečilo, dasi je krvavel iz več ran ter je bil po vsem životu opraskan. Takoj je planil na noge ter hladnokrvno začel seganjati tigre v njihove kletke. Lahko bi bil sicer skušal uiti na prosto ter tigre pustiti tam, toda bi ne bilo varno, ker bi se bila potem morda zgodila še hujša nesreča. Zato je vkljub ranam vztrajal ter vse tigre srečno ukrotil. Šele ko je zadnjega tigre zaprl v njegovo kletko, je prišel ven ter se takoj napotil k zdravniku, ki ga je dal prepeljati v bolnišnico.

»Nikar se tako ne razburjaj! Saj te luknje v ladjah ne bo videl noben človek! Luknja bo vendar skrita pod vodo!«

Gledališče in koncerti

Robert Soefens

VIOLINSKI KONCERT

Po koncertu Dresdenskega kvarteta nas je v pogledu umetniške svojstvenosti lepo presenetil solistični koncert francoskega violinista Roberta Soefensa (oba koncerta sta se vršila v okviru Gl. Matice). Ob njegovi igri smo doživeli del francoske violinske solistične umetnosti v njeni pristni podobi.

Že s sporedom je dokazal violinist svoj umetniški smisel. Vanj je povezal pet skladb izključno francoskega izvora; s tem je dosegel po eni strani enotnost celote, po drugi strani pa je s tem predstavil kos violinske umetnosti posebnega plemenitega stila, ki ga je mogel istočasno kot pripadnik iste smeri, prežet z isto kulturo, podati toliko bolj pristno, kar je za nas še posebej pomembno. — J. M. Leclair je bil sicer predvsem violinist in je kot sovratnik Locatelli in zlasti Tartinija zastopal pretežno italijansko smer instrumentalne glasbe 17 in 18. stol. Značaj te glasbe je zato razumljivo prevladoval tudi v njegovih lastnih skladbah, katerim se pa vendar rahlo družiti tudi francoska tipika, kot je nakazala izvedena sonata »Le Tombeau«. — Za tem predstavnikom starejši smeri je stopil v spored E. Chausson, čigar »Polemec« je prav dobro nakazal značaj skladatelja in njegove umetnosti, ki se rada izgublja v sanjavo, ko je obenem polna barvnih vtisov in sočnega v zvoku. Chaussonu je prav sledil Debussy, ki je v svoji umetnosti dosegel ideal, za katerim je prvi že stremel. V sonati, ki jo je izvedel violinist, sicer še ni povsem zadet Debussyjev značaj, a je že trdno nakazana njegova osnova v bistvenih potezih prelivanja barv v mozaični likovnosti. Saint-Saens, ki stoji v francoskem okviru med prvimi formalisti, s »Havanais« tudi ni bil najbolj pristno označen, čeprav je to delo v svojem

zanosu učinkovito. Pač pa smo iz »Berceuse« in »Tzigane« mogli bolje spoznati poteze, ki jih kaže v svoji tvornosti Maurice Ravel, ki je v nagljenju do harmonske barvitosti podoben še Debussyju, dočim je z druge strani njegovo delo, ki ga odlikuje tenka občutljivost in duhovitost, zasidrano v trdni oblikovitosti.

Označeni spored skladb je podajal violinist predvsem z velikim smislom za čiste estetične sestavine, kar je obenem posebna prednost z ozirom na dani okvir francoske glasbene umetnosti, ki ji je ta stran posebno važna in obenem zanjo tipična. V igri je bila tedaj v ospredju čista lepota zvoka, ki je obenem posebna odlika virtuozov, in so zato bili vsaj nekateri toni kar omamni. Ob tej prednosti se je vzpostavila še trdna odtehtanost obenem z značajno primerno izdelanostjo glasbenih misli, ki so se tekom igre vzpostavljale v močno likovno zgradbo. Umetnik je poleg tega sposoben dati tonskim tvorbam še posebno učinkovitost s svojim zanositnim podajanjem, kot ga je zmožen človek žive krvi in z glasbo prežetega bistva. Vse to se je jako primerno skladalo z izvajano francosko glasbo. Da pa pri tem kdo ni našel popolne utehe, če je hrepel po izrecno objektivizirani in duhovno poglavljeni umetnosti, je verjetno in razumljivo z ozirom na označena dejstva, ki sestavljajo popolno, a svojevrstno umetniško smer.

Violinista je spremljal na klavirju pianist P. Sivic. Nelahko delo je izvršil z izredno mero uživanja v umetnost samo in v podajanje solistova, čemer je dosegel skupno ubranost, ki je z ozirom do dejstva, da ni bilo skupnega študija, izredno velika in ki je mnogo pripomogla do podanega uspeha. Ta je bil pri številnem občinstvu, ki je napolnilo malo filharmonično dvorano do zadnjega kotlička (menda bi bil koncert uspešno obiskani tudi v veliki dvorani!), izredno močan in je bil ob njem virtuoz deležen velikega priznanja.

V. U.

Celje

Članski sestanek JRZ bo drevi ob 8 v Orlovskem domu. Poročal bo senator g. Franc Smoleč iz Belgrade o sedanjem političnem položaju.

Čemu vzgajamo? je naslov predavanja, ki ga bo imel na III. prosvetnem večeru profesor g. Ivan Bogovič iz Maribora. Predavanje bodo poslušale tudi lepe eklopične slike iz zgodovine kršćanske vzgoje. Predavanje bo v ponedeljek, dne 23. novembra ob pol 9 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice.

Luther tudi v Celju. Po predavanju v Ljubljani bomo slišali Luthra tudi v Celju in sicer pod okriljem smučarskega kluba v kino dvorani hotela Skoberne. V soboto ob 20.30 predava gosp. Luther v Celju. Pridite na ta prijeten predavateljski večer.

Gostovanje ljubljanske drame. V torek, dne 24. novembra bo gostovala v mestnem gledališču ljubljanske drama z Langerjevo »Konjeniško patrolo«, dramo iz življenja čehoslovanskih legionarjev. Predstava je za abonma. Predprodaja vstopnic v Slomškovi tiskovni zadruzi.

Sahovski klub Celje: Sah. klub Ptuj. Minulo soboto in nedeljo sta odigrala sahovski klub iz Ptuja in Celja semifinalno tekmo za prvenstvo celjskega okrožja v okviru tekmovanja za prvenstvo dravske banovine. Igrala sta v vrtni dvorani hotela Evropa ter je bil skupni rezultat 10:6 za Celje. Posebno premoč so pokazali Celjani na prvih štirih deskah, kjer so od 8 možnih točk dosegli kar 7. Match se je odigral na 8 deskah. S to igro je semifinalno tekmovanje celjske skupine končano ter sta se za finale plasirala SK Trbovlje ter SK Celje, ki bosta odigrala finale 29. t. m.

Dar Vincencijevi konferenci. K. notici, ki je bila objavljena pod tem naslovom v »Slovenec« v eredo, dne 18. t. m. smo prejeli: »Nisem pretepal svoje žene niti svojih otrok, najmanj pa sem napadel g. Brusenjak s kolom. Pač pa je remlca, da sem se prekal s svojim dekletom, naker je prišel g. Brusenjak in obetal, poslušajoč, o čem se prekalava. Rekel sem mu, naj gre svojo pot, ker ga to nič ne zanima. Z besedami, da mu jaz ne bom dajal predpisov, je skočil po kamen in me začel udrihati po glavi. V silobranu sem z dežnikom zamahnil po njegovi glavi, a ne s kolom, kakor stoji v Vaši notici. Imam poškodbe na glavi, za kar imam zdravniško spravevalo. Z odličnim spoštovanjem Avgust Krajšek.«

Mlada psica se je našla. Poizve se v podružnici »Slovenca«, Celje.

Kino Metropol. Danes ob 18.15 in 20.30 »Vila lutka«. Ob 16 matineja »Železni demon«.

Jesenice

Za radovoljski okraj ponovi jeseniško gledališče novo igrano Kosoman. Igra se prične v nedeljo popoldne ob treh, tako da bodo okoličani imeli večerno zvezo vlakov za povratek. Vabimo predvsem okoliško kmetstvo in delavsko ljudstvo.

Jeseniško mesto dobi tudi v reklamnih deskah novo lice. Sedanje reklamne deske vise po mestu vzrvižene na vse strani in dajejo izgled zanemarejenega kraja. Ker nas običe toliko tujcev, ker smo tako rekoč vrata v državo, je prav, da se oimislajo za vse Jesenice enotne, lične reklamne deske. To je malenkost, a je malenkost sestoji celota.

Nova igra za slovenske odre. Preteklo nedeljo je bila v jeseniškem gledališču krstna predstava »Kosomana«, ki ga je po Jurčičevi povesti dramatičar mladinski organizator in prosvetar g. Klinar. Igra je kos iz zgodovine kmetijskih uporov in igra glavno vlogo Kosoman, sin kmetijskega vojvode Ilijo Gregoriča. V njej je poleg prikaza sile in odločnosti kmetijskega človeka toliko lepot in prizorov, ki slikajo pošteni značaj človeka, ki živi ob svoji zemlji, katero ljubi, kot ljubi svobodo. Mnogo je med dejanji tudi slik in besed, ki vzgajajo iz surovosti k resnici in kulturi, zato je igra vredna pridobitve za naše prosvetne domove. Za igro in za gledališče pa je važno tudi to, da nudi igralški užitek. Tudi v tem pogledu je predstava zadovoljila, vendar so prizori večkrat izgubljali radi velikega govorenja. O. Klinar je za svojo igro igralce tudi vpregel in je bilo videti, da jih je držal na vajeti tudi takrat, ko je bil oder poln. Ob posameznih vlog je omeniti Kosomana, ki je bil duševno pač vodja; za pravega vodjo pa je bil skoro prenežen in pojoč. Graščakova hčerka Helena je dobro igrala, režiser pa je pustil premalo graščinskega na njej. Grebenščekova stopa v prvo garnituro igralcev. Jeršič je pokazal tudi tu, da je dober igralec, tudi puntar Ahac je dober. Kosomanova sestra Dušica je imela uspel večer, kot je pri Znidarjevi običaj. Ta večer je jeseniščanom pokazala tudi pevski ta-

lent, ki ga pa noče izkoristiti. Grom, puntar Pišek, je nova igračka moč na našem oderu in smo ga veselili, samo malo se nam umiriti. Graščak in sin sta bila slabša — prenežna, dobro pa je igrala Kosomanova mati — Smolejeva. Poleg igralcev moramo omeniti še publiko, ki v dvorani ni najbolj mirna, tisti pa, ki truda in idealizma igralcev ne upoštevajo in raje sedijo v gostinskih prostorih med igro, naj se zavedajo, da tako postopanje lastne vrste omalovažuje.

Naznanila

Liubljana

1 Fantovski odsek prosvetnega društva s Trnovem ima drevo ob 8. svoj rojstni svetnik, na katerega ste vsi člani in prijatelji vabljeni.

1 Prosvetno društvo »Ljubljana-mesto«. Drevo ob 8. rojstni svetnik v društvenih prostorih. Pridite polnoštevilni! Tiskali.

1 Odborova seja »Fotokluba« odpade danes zvečer valed predavanja znanega publicista g. Luthra.

1 Kino Kodeljevo igra danes in jutri dvojni spored: »Smrt v oči« (Warner Gladi) in »Igra s ognjem« (Paul Hörbiger).

1 Moški odsek »Slovenske prosvete« na Kodeljevo ima drevo ob 8. rojstni svetnik, na katerem bo govoril gosp. Dr. Temila o socializmu — predhodnik komunizmu.

1 Nočno službo imajo lekarnar: mr. Lenčak, Rečeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Petek, 20. novembra ob 15. uri: »Za narodov blagor.« Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 5 do 14 Din. Izven.

Sobota, 21. novembra: »Tuje dete«. Izven. Cene od 20 dinarjev navzdol.

Nedelja, 22. novembra ob 15. uri: »Pera lepota«. Izven. Cene od 20 Din navzdol. Ob 20. uri: »Na ledeni plošči«. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

OPERA — Začetek ob 20.

Petek, 20. novembra: »Hoffmannova pripovedka«. Red A. Sobota, 21. novembra: »Pod to goro zeleno«. Opera. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

Nedelja, 22. novembra ob 15. uri: »Traviata«. Izven. Cene od 30 Din navzdol. Ob 20. uri: »A propos, kaj dela Andulat Reviljalna opera. Izven. Cene od 30 Din navzdol.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Petek, 20. novembra: 11.00 Soliska ura: Na Skad. siko Jezero in Juki Jadrani (g. Joak Lapajne) — 12.00 Po naših hribih in dolinah (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, sporod, obvestila — 13.15 Vesel opoldne (Radiojski orkester) — 14.00 Vreme, bors — 15.00 Osnovno-šolska izobrazba — žene (gled. Iva Pregelj) — 15.30 Nekaj polokne (plošče) — 15.40 Francoska (g. dr. Stane Leben) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: 30 let revolucije v naši nacionalni krki (Anton Dobrovič iz Zrba) — 19.50 Zvezdnice — 20.00 Rezervirano za prenos — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Angliške plošče.

Drugi programi

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Petek, 20. novembra: Belgrad: 20.00 Opera — Zagreb: 20.00 Volna — 20.30 Vokalni koncert — 21.00 Klavir — 21.30 Poljska igra — 22.30 Jaz — Dunaj: 19.30 Zabavna glasba — 20.00 Simfonični koncert — 22.30 Zabavni koncert — 23.45 Kvarlet — Trst-Milan: 19.00 Proso koncerta z akademije sv. Cecilije — 20.00 Igra — 22.00 Komorni koncert — 23.00 Plesna glasba — Rim-Bari: 20.40 Simfonični koncert — 21.30 Koralni koncert — 22.45 Irena glasba — Praga: 20.45 Shakespearjeva tragedija »Hamlet« — 22.15 Plošče — Varšava: 20.00 Volna — 21.00 Laska glasba — 21.40 Poljska glasba — 22.45 Plesne plošče — Bratislava: 20.30 Graevne skladbe — Lipsko-Frankfurt: 20.10 Plesni večer.

RAZPIS

Uprava internata in gospodinske šole »Mladik« v Ljubljani razpisuje dobavo sledečih živil in kuriva za poslovno leto 1936/37:

1. Meso in mesne izdelke.
2. Deželne pridelke.
3. Zelenjavo.
4. Mleko in mlečne izdelke.
5. Specerijo.
6. Kruh in pecivo.
7. Premog in drva.

Ponudbe, kolekovane po zakonu o državnem računovodstvu, je vložiti v skrajšanem roku do 2. decembra 1936 do 11. ure na upravo internata in gospodinske šole »Mladik« v Ljubljani, Subičeva ulica 9.

Kavcijo v iznosu 5 % od ponudene vsote je vložiti pri mestni blagajni.

Vse tozadevne informacije se dobe pri upravitelstvu zgoraj navedene šole.

Uprava internata in gospodinske šole »Mladik« v Ljubljani.

Sport

Samo načrtno športno delo bo rodilo uspehe!

Slovenski človek naj bi bil povsod, pri vseh svojih načrtih agilen, doleden, temeljit, velikopotezen. Njegovo delo, pa naj bo ekonomsko ali znanstveno, prosvetno ali politično, mora izražati načrtnost in sigurno pot k napredku. Isto načelo naj velja tudi za slovenski šport, zakaj, če so tudi tu naša stremiljenja po napredku, če tudi v šport vlagamo svoj trud in denar, tedaj hočemo, da naše delo tudi naporom primerno obrodi.

V športnih razmerah, kakršne so za enkrat v Sloveniji, je v resnici težko doseči uspehe, ki bi mogli naš šport dvigniti na evropsko višino. Ugotovili smo že, da se naši športni voditelji preradi izživljajo v klubskih borbah. Tudi smo že opozorili na nezdravo dejstvo, da je slovenski šport še vedno zadeva nekaterih meščanskih klubov. Večje propagandne uspehe so dosegli dosegli le smučarske, planinske in telovadne organizacije, vse drugi športi pa so kljub 15-letni »propagandi« še v povojih. Vse naše plavalne, lahkoatletske ali težkoatletske klube bi lahko prešli na prste. To je zadosten dokaz da se še vedno niso naši ljudje, ki bi z uspehom preorali ledino.

Ako so naši športni uspehi — v mislih imamo zmage in rekorde — še skromni, tedaj se pač lahko opravičujemo s premalo izbiro talentov; krive pa so temu tudi neresne, še vedno začetniške metode vzgoje naših športnikov. In te metode opažamo pri vseh, tudi pri vodečih klubih!

Športa ne smejo voditi »aristokrati bicepsa«!

Na vsak korak opažamo, da nam manjkajo stari, preizkušeni in v najširšem smislu inteligentni trenerji, ki bi vzgajali mladino. Naš šport pogreša mož, ki bi delal po večletnem načrtu, ki bi za sledovalce strokovni napredek telesne vzgoje in športnih metod v inozemstvu. Manjkajo nam športni učitelji, ki bi vodili svoje učence od prvega koraka na igrišču vse do dozorlosti rekorderja.

Kakor lahko očitamo tekmovalcem, da se premalo vztrajni, tako in še mnogo bolj upravičeno lahko očitamo tudi voditeljem, da imajo pred očmi le tekočo sezono... Njihovi načrti poznajo le »tekoče zadeve«, klubske tekme ali državno prvenstvo, vsaj za nekaj let naprej ne misli nikdo.

Pogosto prepustimo športne treninge aristokratu bicepsa, nekdanjim rekorderjem in prvakom, pozabljamo pa, da bi moral imeti trener dar duševstva in lastnosti pedagoga, oči zdravnik in, kar je glavno, mnogo izkušenj v poučevanju tekmovalcev.

Trener bi moral biti le starejši izkušen človek. Res je, da so mladi ljudje skoraj vedno ambicioznejši, vendar, kakor n. pr. ne zadostuje arhitektu, ali književniku, ki bi hotel ustvariti veliko delo, le ambicija, tako je tudi s trenerjem, ki hoče doseči rezultate, kakršnih drugi ne morejo. Potreben mu je dar, znanje, izkušstvo in velika porcija vztrajnosti. Le tedaj, če ima za seboj leta prakse in če obrani tudi v zrelih letih mladostno ambicijo, bo mogel doseči s svojimi učenci maki-malne uspehe.

V stvareh treninga je potrebna velikopoteznost!

Vzgajati mladeniče v rekorde je umetnost, ki sega v zdravoslovje in vzgojeslovje, in v celo

Vztrajnost zmaga

Športne tekme so v gotovem pomenu nekakšno izločevanje. Močni in vztrajni se prebijajo skozi, slabši in manj odporni pa kmalu izgubijo veselje. Kdor nima veselja za telesno vzdržljivost in za boj, kakor tudi kdor se ne more odločiti za prenašanje težav in trpljenja, ne bo mogel na lestvici uspehov nikoli doseči zadnje stopnice. — Kdor vseh zatajevanj ne zmore, bo le redko mogel doseči tudi v športu prvenstvo.

Zopet drugi, ki so imeli pogumno srce, so potom športa postali življenja zmožni ljudje, čeprav so bili v mladosti vse drugo kot krepi in zdravi. V zgodovini športa je vse polno slučajev, ko so mladi ljudje, ki so bili že na pol invalidi, dosegli z vnetim športnim udejstvovanjem zdravje in tudi sijajne uspehe.

Amerikanec Ray Ewry je bil kot otrok tako elaboten, da so ga imeli tovariši za pohabljenca. Domači zdravnik mu je predpisal dnevno gimnastiko, ki mu je toliko pomagala, da je mogel kmalu nastopiti na lahkoatletskem tekmovanju v skakalnicu. Njegovi športni uspehi od tedaj naprej so naravnost pravilni. Kot skakalec v višino in daljavo z mesta je v letih 1900 do 1908 dosegel nič manj kot 6 zlatih kolajn. Sedaj na olimpijadi tega skakanja ni več.

Glenn Cunningham, znani ameriški srednje-progaš in svetovni rekorder, ki je v Berlinu letos dosegel v teku na 1500 m srebrno kolajno s časom 3:48,9, je kot deček pri požaru šole dobil tako težke poškodbe na nogah, da mu je zdravnik prepovedal igrati nogomet s tovariši. Tako je predsedal na lahkoatletiko in danes velja poleg rojakov Venzkeja, Bonthrona, Italijana Beccalija in Novozelandskega Lovelocka, za enega najboljših tekačev na srednjih progah na svetu.

Jack Lovelock si je kot dijak pri igranju rugbija zložil noge. Kot rubgi igralec ni mogel več nastopati, pač pa je tekal. In uspel! Letos v Berlinu si ni priporil samo zlate kolajne, temveč je postavil tudi nov neverjeten svetovni rekord na 1500 m (3:47,8). Kako lahko teče ta »slabič« so imeli priliko videti lansko leto v Zagrebu, ko je zadržil 300 m pretekel v sijajnem sprintu brez vsakega napora. Značilna je tudi njegova izjava, ko je po letošnji olimpijadi nastopil v Newyorku, in so ga vprašali, če bo zopet postavil nov rekord. Rekel je, da ne teče za rekord, temveč na zmago.

Kaj pa pri nas? Ali so pri nas že od rojstva vsi atleti tako močni in sposobni? Koliko je med njimi takih, da pred leti ne bi mogli nihče reči o njih, da bodo postavljali jugoslovanske rekorde. Toda vztrajna vaja dela čudeže. In vsi tisti, ki jih drugi smatrajo za slabice, naj tega nikomur ne verjamejo. Treba se je le resno lotiti kakega športa in ne vnaprej obupavati. V par letih bo uspeh gotovo viden. Le vztrajnosti je treba...

Mariborsko gledališče

Petek, 20. novembra: Zaprt.

Sobota, 21. novembra ob 20. uri: »Baron Trenk«. Premiera.

Nedelja, 22. novembra ob 15. uri: »Zorka«. Zadržje. Globoko znizane cene. Ob 20. uri: »Ciganski primas«. Znizane cene.

Pri
**SLADKORNI
BOLEZNI**

PANCRESALETS tablete

zmanjšujejo izločevanje sladkorja. Povečujejo možnost hranitve z ogljikovimi hidrati.

Zavitek 84.- dinarjev.

Dobivajo se v vseh lekarnah.

Zastopnik: Lekarna S. MITTELBACH

Zagreb, Jelačićev trg 2/c

Odobreno pod S. br. 2433/1936.

vrsto športnih veščin. Motor deluje po vnaprej določenih in doganih načelih, človek pa ni stroj; drug od drugega se razlikuje po moči, hitrosti, vztrajnosti, po postavi, temperamentu, inteligenci itd. Vse te telesne in duševne razlike so vzrok, da je v resnici težko vršiti službo športnega trenerja.

Zlasti je treba vedeti, da se mora naraščajnik povsem počasi pripravljati, da bo nekoč, ko bo došel, na višku svojih športnih možnosti. Če so športni strokovnjaki dogajali, da je za svetovne rekorde potreben 10 do 15 letni trening, če je dogajano, da mora biti ta trening sistematičen in razvojni stopnji otroka, mladeniča, fanta ali odraslega moza primeren, zakaj se tedaj pri nas ta pravila ne upoštevajo? Zakaj se naši športni naraščajniki pripravljajo le za tekme »prihodnjega leta«, ne pa za čas, ko bodo v stvareh telesnosti dozoreli, ko bodo na višku svojih fizičnih sposobnosti?

Smotno športno delo zahteva načrta. Kakor mora predvidevati arhitekt razvoj mesta za mnoga desetletja vnaprej, tako bi moral tudi trener, vzgojitelj telesnega človeka vedeti, koga bomo poslali in pripravili za olimpijske igre čez štiri, osem in dvajset let.

Sezonsko športno delo, ko se usmeri vsa skrb za prilagoditve tekme, sme torej biti le del športnega načrta, ki je sestavljen z ozirom na večletni razvoj poedinca ali organizacije. V stvareh treninga je potrebna velikopoteznost. Ako je za juniorje škodljivo, da tekmujejo na daljše proge v smučanju, plavanju ali tekah, prepovetijo jim to, da se ne bodo že v prvih letih pokvarili. Razume se, da bo izkazoval »sezonski uspeh« nekoliko točk manj, toda forma atletov bo zato čez nekoliko let za toliko boljša. Ako ste pri tekaču ugotovili, da je tehnika koraka čisto nepravilna, vzemite si časa in vadite korak 5, 6, ali tudi 12 mesecev... če tudi bo vaš »konjiček« za tekočo sezono neuporaben. Ako so vaši atleti pretrenirani, dajte jim odmor, naj počivajo kakor finski atleti, ki si privoščijo od časa do časa po pol leta športnih počitnic.

Hermes: Reka

Kod zadnje tekmo v jesenskem povratnem tekmovanju ljubljanske skupine podveznega prvenstva odigrata v Ljubljani v nedeljo, gornja kluba.

Brez dvoma lahko trdimo, da bo to srečanje najzanimivejše in tudi najbolj napeto izmed vseh tekem podvezne lige, kar se jih je letos sploh odigralo v Ljubljani.

Zmaga enega ali drugega bo že tudi skoraj definitivno pokazala, kdo izmed obeh imenovitih klubov bo tako srečen, da se bo kvalificiral med ono srečno dvojico, ki bo zastopala ljubljansko skupino v borbi s Mariborsko skupino za ponovni naslov prvaka podzveze.

Tako moštvi Hermesa kakor tudi Reke sta znani, kot dobri tehnični in borbeni enajstorci, zato so tudi vse prognoze za zmago enega ali drugega, danes docela nemogoče. Eno je gotovo, to je, da bo borba silno huda in ostra, upamo pa, da tudi »fair«.

Gozdni tek

Smučarski klub Ljubljana javlja, da se za 15. t. m. razpisani gozdni tek zaradi slabega vremena ni mogel vršiti ter se vrši pod istim pogoji dne 22. t. m. Start ob 10 pri gostilni Strelšče pod Rožnikom. Prijave do pol ure pred startom.

*

GZSP (službene objave). Na mesto razkošnega tajnika 2. stopnje, se, dokler se ne vrne od vojakov Brun Viktor, dovoli (Gredelj Toma, Glasov pravilnik razpisni funkcije g. Vindijer Stane, prvi se ASK Gorince, da imenjuje samostojno za Vindijerja, da ga bomo kompirali v n. p. Dopolje JZSS radi tekoče članarine in starega dolga se vname na znanje; sklene se, da se prosil JZSS, da nam stari dolg črta. Na dopis SPD Kranjska Gora, je bilo sklenjeno sledenje: glede članarine se bomo obrnili na JZSS, da leto odpiše, kakor lansko leto. Robiča J. smo prijavili dalje na JZSS. Klofutar Petra smo uvrstili med kandidate za smučarske sodnike. Prijavo treh novih skakalcev v Kranjski Gori smo izvedli na znanje in obenem poverili SPD K. G., da izvede letošnji smučarsko prvenstvo GZSP. Obveščamo vse naše klube, da nas je U. S. Planica obvestila, da so klube in polje, ki pride 15. decembra t. l. z delom. V kolikor bosta delovala dva trenerja ter bo nudila smučarstvu klubi tudi naprednejšemu ugodno priliko izpopolnitve manjših tehniških, ki so zelo potrebne pri alpski kombinaciji. Vsakdo si more po svojih sposobnostih odbrati njemu primerno velikost skakalnice, vankomur bo posevčena vse pažnja na izpopolnitve. Sola bo imela ponavljalno se točaje, vsak praznik in nedeljo pa bo namenjena enotnim in letničnim kratke treninge, ker bodo skakalnice stalno vzdrževane. Prosimo vse naše klube, da organizirajo svoje tekmovalce in naj jih redno pošiljajo v to preprosto šolo. Poslujemo vse klube, da nam šim preje odgovore na našo zadnjo okoliščino; zavečajte se, da s tem kori, stila največ lastnemu napredku, ker klub, ki točno in pravilno izpopolnjuje svoje dolžnosti — ima bodočnost, vsi ostali se pa počasi bližajo razpadu.

Sm. K. Poljana »Kranje« prirodi 22. t. m. gozdni tek okoli Smarjetne gore. Start pred gostilno Benedik Franca v Strahišču točno ob pol 10. dopolne. Pravico startati imajo vsi vprilicirani in neverificirani sportniki. Razka 8 km. Prijavnine ni.

SK Planina (plavalna sekcija). Za plavalne treninge je na razpolago našim članom zimsko kopališče SK Planina vsak ponedeljek, torek, petek in sobota. Za doletje je določen čas od 3.—4. ure popoldne, za fante po od pol 5. do pol 8. ure zvečer navedene dni. Vsakdo si naj izbere dneve, ki mu najbolj prijaajo. Vstopnina vsakokrat 2 Din za osebo. Za tekmovalce (ke) (tudi za starejše člane in članice SK Planine) in njih vpleljane goste pa se vrši vsak petek ob 8. uri zvečer plavalni in smučarski gimnastični tečaj proti vsakokratni vstopnini 5 Din. Vabimo!

MALI OGLASI

Službo dobe

Zastopnik, knjigovodja se sprejme za razpečavanje pat, preglednih, horizontalnih SOFRA kartotek po Ljubljani. Oglasi se je v soboto, dne 21. novembra pri vratarju hotela Miklič. (b)

Kolarskega in ključavn. pomočnika, izvežbanega pri avtomobilih, takoj sprejem. Naslov v upravi »Slovenca« pod 17201.

Kleparskega pomočnika takoj sprejem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 17181. (b)

Službe iščejo

Prikojevalec zmožen prikojevanja po sistemih Europ.-Modenakademie, išče mesto zaradi prakse v boljšem krojnem salonu. Cenjene ponudbe na naslov: Franc Hiti, krojač, Bloke. (a)

Zasluzek

Zasluzek mimogrede se nudi vsakomur, tudi dijakom. Pirman, Wolfova 1/II. (z)

SOBE

Dve lepi opremljeni sobi centralna kurjava, lift, telefon. Beethovnova ulica 14/II, vrata št. 22. (s)

Posestva

V Zagrebu naprodaj dvonadstropna masivna hiša, 9 komfortnih stanovanj po 1-3 sobe, lokal, letni dohodek 54.000 Din, cena 550.000 Din. Ves denar ni potreben. Pozarič, Frankopanska 18. (p)

Radio

Preden si naročite nov radio, je neobhodno potrebno, da slišite najnovejši »LOEWE-Super«. Predvajanje brezobvezno. Plačevanje v obrokih. — Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44.

Prodamo

Vsem ljubitelj. polenovke se priporoča Kovačič, Miklošičeva 32. (1)

»Mundlos« šivalni stroji so nemški proizvod izredne kakovosti. Predvajanje brezobvezno. Plačevanje v obrokih. Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44

Zofa s štirimi fotelji (čisto) zelo poceni naprodaj. Slomškova 15, Kodeljevo. (1)

PFAFF SINGER

malo rabljeni šivalni stroji in kolesa, poceni naprodaj pri »PROMET« (nasproti križanske cerkve).

Kožuovina se najugodnejše kupi in strokovno izdeluje pri: Josip Dolenc, Sv. Petra 19 — telef. 22-62. (1)

Hubertuse nepremičljive 250 Dtn. in vsa oblačila po neverjetno nizkih cenah si nabavite pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (1)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi pri Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon 24ev. 2951

»Köhler«, »Singer« šivalne stroje, nove, malo rabljene, stare — dobite najceneje samo v Novi trgovini na Tyrševi 36.

Družinska Pratika

za leto 1937

se dobiva za ceno Din 5— po vseh knjigarnah in trgovinah. Zahtevajte povsod Pratico s podobo sv. Družine.

Posebej opozarjamo na nagradno uganko in knjižna darila

Namočena polenovka se dobi vsak petek pri I. Buzzolinu, Lingarjeva ulica. (1)

Nogavice, rokavice in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najceneje tvrdka Kari Prelog, Ljubljana. Zidovska ulica in Stari trg. (1)

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Zivali

Lep volčjak mladšč. eno leto star, na prodaj. Tyrševa 36/B. (1)

Vajenci

Mesarskega vajenca takoj sprejem. — Jesih Leopold, mesar, Medvode.

Tinček in Tonček v Atlantidi

213.

Srečen pristanek.

Pa je bil vihar, ki jih je vrgel z vrha stopnic navzdol, dokaj obziren. Ni jih treščil ob trda tla, ampak jih je lepo udobno posadil med vrhove palmovnega gozdička, ki se je razprostiral spodaj. Razen majhnih prask so vsi odnesli zdravo kožo.

Ko sta Tinček in Tonček sprevidela, da se nikomur ni nič hudega pripetilo, sta kmalu spet postala dobre volje. »Živijo! Pa smo spet v Afriki!« je vzkliknil Tinček. »Zaenkrat smo še na palmovih vejah,« je modro pristavil Tonček. »Kako bomo prišli varno na tla — to je zdaj vprašanje! Če poskačeva na tla kot opice ali mačke, bova obležala na zemlji s počeno črepinjo, to je jasno ko beli dan. Prosim te, kaj ti potem koristi Afrika, če imaš počeno črepinjo?« »Eh, ne bodi tako črnogleden,« ga je zavrnil Tinček. »Če se je doslej vse tako srečno izteklo, se bo tudi tokrat. Res niso mačkine solze plezati s takšno višino, pa človek zaradi tega ne sme izgubiti poguma. Ali ne vidiš rastlin ovijalk? Te nama bodo pomagale, da bova varno priplezala na tla!«

Alja Rahmanova:

111

Tovarna novega človeka

Roman.

Tanja se je hotela boriti, a ne tako. Hotela je obdajati svojega moža z ljubeznijo, pazljivostjo in nežnostjo kot prej — hotela ga je premagati z notranjo silo in močjo svoje vere v dobroto njegove duše, ne pa s solzami in očitki! Nagonsko je čutila, da je na pravi poti in da bi ga njeni očitki gnali le še dalje po poti kljubovanja, po kateri je hodil. Niti besedice graje ne bo slišal iz njenih ust; sam naj sprevidi in se nauči razumeti, da se tako ne sme delati!

Tanjino srce se je napolnilo s ponižnim zaupanjem. A to razpoloženje v njej ni trajalo dolgo; čim dalje je korakala, čim močnejše so ji udarjale ostre ledene igle v obraz, tem bolj žalostna je bila.

»Moj Bog, zakaj si me zapustil?« je šepetala, ponavljajoč besede iz svetlega pisma, in nenadoma se ji je zavdalo, da vsega tega ne bo prenesla, niti četrte ure več, če takoj ne stopi v cerkev. Moliti mora, moliti k Njemu, čigar srce je odprto vsem; moliti mora zase, za svojega moža in za Mironovo!

Tanja je hotela stopiti v cerkev ki je stala takoj v naslednji prečni ulici — a bila je zaklenjena in na vratih je bilo nalepljeno ime nekega kluba. Hitela je k naslednji cerkvi, toda tudi tam je na vratih visela velika ključavnica. Obupana je taval po mestnih ulicah, dokler ni prišla do čisto majhne cerkve; iz njenih oken je silil na dan slaboten, rdečkast sij svetlobe. Bila je odprta. Toda to ni bila pravoslavna hiša božja.

Tanja je vstopila. Cerkev je bila prazna, le neka stara ženica je klečala ob železni mreži. Poiskala si je najtemnejši kotiček. Tam je pokleknila, sklenila roke k molitvi in dala sedaj prosto pot solzam, ki jih je doslej zadrževala.

»Moj Bog,« je molila, »ljubezen me je pribila na križ. Daj mi moči, da prenesem to trpljenje! Moči mi daj, da ga ljubim do konca svojega življenja, pa naj

pride karkoli in naj postane kakršenkoli! Daj mi moči, da rešim njegovo dušo in priključim k luči vse dobro, ki leži v njej zakopano! Moči mi daj, da ne bom nikomur govorila o svojem trpljenju in ga bom vedno obdržala zase! Moči mi daj, da ne bom spraševala, čemu mi je bila dana taka usoda! Moči mi daj, da jo bom prenašala tako, kakor si mi jo ti dodelil!«

Tanji je po tej molitvi odleglo v srcu. Pričela je čutiti, da v usodi ne tiči samo trpljenje, temveč tudi veselje. Sedaj je razumela: darovati svoje življenje možu, njemu, ki bi moral brez nje propasti, prav to je sreča, ki ji je bila odločena!

Tanja je počasi vstala in šla iz cerkve. Krenila je proti domu in pekoča bolečina, ki jo je doslej mučila, se je umaknila mirnemu, jasnemu zaupanju, da bo vse, kar se je z njo zgodilo, vodilo k smislu njenega izvljenja in ga izpolnilo. Sedaj šele je povsem točno razumela besede, ki jih je že od detinstva tako ljubila:

»Jaz sem Pot, Resnica in Življenje... kdor Vame véruje, bo živel vekomaj, četudi je umrl.«

Ko je Tanja prišla domov, jo je sprejel njen mož, ki se je zaman trudil, da bi skril svojo zadrego, prav kakor tovarišica Mironova, ki je bila še bolj v zadregi kakor on. Tanja jima je zrla svetlo in jasno v oči, v katerih je brala začudenje, spoštovanje, čaščenje. Ko se je Mironova poslovila, je stopil tovariš Vladimirov k Tanji in s sklonjeno glavo ječal:

»Tanja, kar je bilo, bi ne smelo biti! Tanja! Vedno sem mislil le nate, le tebe edino ljubim!«

43.

V veliki celici postajnega zapora je bila večja skupina nosečnic, med njimi tudi precej razkolnikov, katere so nameravali naslednjega dne poslati na Solovke. Semtertja je bilo slišati rahel vzdih ali pritaženo ihtenje, sicer pa je vladala v mračnem prostoru neprijetna tišina, kakršna običajno plava nad ljudmi, ki skupno prenašajo grozno nesrečo. Kakor svinec je vse težila ta moreča tišina, toda nihče si je ni upal porušiti. Končno je pričel Puzankov izgovarjati nekakšne besede, prav isti Puzan-

kov, ki je bil nekoč Vladimirov najljubši učenec, ki pa je potem pobegnil iz »Tovarne novega človeka« in se pridružil sodrgi okrog Nastje.

»Slišal sem,« je dejal, »da je na Solovkih pozimi samo tri ure dan, sicer pa vedno noč!«

Nihče ni odgovoril. Le še težji je postal kameniti plašč molka, ki je ovijal te ljudi. In znova je povzel besedo Puzankov.

»Slišal sem,« je govoril, »da imajo le štiri mesece zvezo s celino, ves ostali čas leta pa so popolnoma odrezani od nje!«

Vse je molčalo. Čez nekaj časa je govoril zopet le Puzankov, z enoličnim, jokajočim glasom, ki je strahotno odmeval v temnem prostoru, kakor brezkončne, brezupne litanije smrti...

»Slišal sem,« je rekel, »da morajo v snegu in viharju sekati les, skoraj brez obleke, s praznimi želodeci... le dvakrat dnevno dobijo hrano, a tako malo, da ne morejo vzdržati... Ljudje skačejo v morje in se obešajo iz obupa!... Tako je govoril dalje in dalje, dokler si ni pričel z rokami puliti lase in obupan kričati v tišino: »Komaj devetnajst let mi je, jaz hočem živeti! Živeti hočem!«

»Oh, fante!« se je začul sedaj zvonki, mirni glas nekega starca. »Obnaša se kakor ženska!« Voditelj razkolnikov je govoril. Ko pa Puzankov ni prav nič prenehal jokati, je nadaljeval:

»Jočeš in tuliš, fante, in niti ne pomisliš, da bo poginilo pač le tvoje telo, tvoja duša pa bo zato rešena!« »Tebi je lahko govoriti,« je odvrnil Puzankov, »ko že tako z eno nogo stojiš v grobu! Če pa je pred nekom še vse življenje, potem...«

»Poslušaj, fant!« ga je prekinil starec. »Pretiraval si, ko si govoril o Solovkih; tako slabo že ne bo tam! Če so v resnici tako grozen kraj, zakaj pa so si potem izbrali ustanovitelji samostana, sveti Zosim, Savatij in German prav ta kraj za svoje puščavniško življenje? Moj dragi, vsa pokrajina je celo zelo primerna za opazovanje sveta in poglabljanje duše!«

»Kaj za vraga pa naj poglabljam dušo, če imam želodec prazen!« je rjul fant.

23.— Leposlovno in ljudsko knjižnico 7 vezanih knjig mesečno Din 23.—
11.— Zbirko domačih pisateljev 3 vezane knjige mesečno Din 11.—
9.— Zbirko mladinskih spisov 4 vezane knjige mesečno Din 9.—

Celoletna naročnina na: JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA